

વન્દે વીરમ્.

પરિત શ્રીપદ્મવિજયજી સ્થિત.

શ્રી દીવાલી સ્તવન મૂલ તથા

ભાષાન્તર સહિત.

ચોથા.

પદ્મવિજય શ્રીદાનવિજયજી સ્થિત.

પૂજ્યશાસ્ત્ર પરમ ગુરુ શ્રીમદાચાર્ય શ્રી વિજયનિતિ
સૂર્યચરણના સહાયશ્રી.

પાટણ નિવાસી મહુર્મ શા હીરાચંદ દાસતચંદના
સ્મરણશ્રી

તેમના મુપુત્ર શા. મણીલાલ હીરાચંદની આર્થિક
સહાયશ્રી.

કપાળી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

શ્રી હેમચન્દ્રાચાર્ય જૈન સભા.

શ્રી. અમૃત્ય. (ભેટ).

गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

[गुजराती कॉपीराइट विभाग]

अनुक्रमांक ८३३५ बापूद

पुस्तकसुं नाम वंदे चरम .

विषय प३३: ४३७

શ્રીહિમચન્દ્રાચાર્ય જૈન ગ્રંથમાલા નંબર. ૧

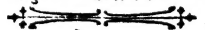
વન્દે વીરમ્.

પંડિત શ્રીપદ્મવિજયજીગણિ રચિત.
શ્રી દીવાલી સ્તવન મૂલ તથા
ભાષાન્તર સહિત.

વીસસ્થાનકની નવપદજીની ગાન પંચમીની તપની વિધિ. દીવા-
લીનું ગરબું, દીવાલીના તથા નવપદજીના ચૈત્યવંદનો, સ્તવનો,
સ્તુતિઓ, તેમજ પરમપૂજ્ય ગુરૂ મહારાજ શ્રી ગૌતમ સ્વામીનો
રાસ અર્થ સહિત.

પૂજ્યપાદ પરમ ગુરૂ શ્રીમદાચાર્ય શ્રી વિજયનિતિ
સૂરીધરજીના સદુપદેશથી.

પાટણ નિવાસી મહુમ શા. હીરાચંદ દોલતચંદના સ્મરણાર્થે
તેમના સુપુત્ર શા. મણીલાલ હીરાચંદની આર્થિક સહાયથી.

યોજક.

પંચાસજી શ્રીદાનવિજયજીગણિ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

શ્રીહિમચન્દ્રાચાર્ય જૈન સભાના સેક્રેટરી.

શા. કેશવલાલ પ્રેમચંદ. બી. એ. એલ. એલ. બી.

હાઇકોર્ટ વકીલ.

હા. હાજમપટેલની પોળ-અમદાવાદ.

સંવત ૧૯૭૭. પ્રત. ૧૦૦૦. સને ૧૯૨૦ અ.વૃત્તિ. ૧ લી.

વીર સંવત ૨૪૪૭.

શ્રી 'સત્યવિજય' પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં શા. સાંકલચંદ હરીલાલે
છાપ્યું. કે. પાંચકુવા નવા દરવાજા-અમદાવાદ.

કી. અમૃત્ય (લેટ.)

જીવંતો ગોપીરાઈ-મંત્રકર્મપણ પત્રીકા.

પૂજ્યપાદ પરમ ગુરુ શ્રીમદ્વાચાર્ય શ્રીવિજયનિતિ સૂરીશ્વરજી
મહારાજ સાહેબના ચરણકમલમાં

આપસાહેબ. શાંત, દાંત-ગાંભીર્યાદિક અનેક ગુણોએ કરી ખીરા-
જમાન હોઇ. દેશાતું દેશ વિહાર કરી. કોઈ જાતના મત મતાંતર કે
અખેડામાં નહિ પડતાં, પોતાના અને પરના આત્માને શાંતિ આપ-
નારા છો. વહી ભવ્ય જીવેને ઉત્તમ ઉપદેશામૃત વાણી વડે સિંચન
કરી સમકિતરૂપી રત્નને પ્રગટ કરાવનારા છો. મને પણ અચપણમાં
(બાહ્ય અવસ્થામાં) જ્ઞાનનો બોધ આપી અજ્ઞાનપણામાંથી
બચાવનાર પણ આપ જ છો આપણો મારા ઉપર ઘણોજ
ઉપકાર છે તે પ્રેમથી, તથા ગુરુ ભક્તિથી આ લઘુ પુસ્તક
આપને જ અર્પણ કરું છું. તે આપ સ્વીકારશેજી.

લી. આપનો સદાનો સેવક.

શા. મણીલાલ હીરાચંદ.

અનુક્રમણિકા.

				પાનું.
૧ દીવાલી સ્તવન અર્થ સંવિત.	૪૧-૪૩
૨ વીસ સ્થાનક વિગેરે વિધિ.	૪૪-૪૮
૩ ચેત્યવંદનો. ૫.	૪૯-૫૧
૪ સ્તવનો. ૧૩	૫૨-૬૨
૫ સ્તુતિઓ. ૫	૬૨-૬૫
૬ ગૈતમ સ્વાર્મીનો રાસ અર્થ સાથે.	૬૬-૮૦

મહાવીર નિર્વાણની સ્તુતિ) કહું છું તે સાંભળો કે જેથી
હૃદયમાં હર્ષ અને આનંદ ઉત્પન્ન થાય. ॥ ૨ ॥

કરીય ઉદ્ઘોષણા દેશપુર પાટણે, મેઘ જીમ દાન જલ
ચહૂલ વરસી; ધણ કળગ મોતિયા જગમગે જોતિયા, જીન
દેડ દાનં ઇમ એક વરસી. મુ૦ ૩

ભાવાર્થ:—ધણા દેશ—નગરને પત્તનોમાં (નગર
વિશેષમાં) ઉદ્ઘોષણા (બહેર) કરીને શ્રી વીરસ્વામીએ
મેઘની પેઠે દાનરૂપીજળધણુંવરસાવ્યું, તેમાં ધન સુવર્ણ
અને દેહીપ્યમાન જ્યોતિવાળાં મોતી ઇત્યાદિ વસ્તુઓનું
શ્રી જીનેશ્વરે ૧ વર્ષ સુધી દાન આપ્યું. ॥ ૩ ॥

દોયવિજ તોય ઉપવાસ આદે કરી, માગસિર કૃષ્ણ
દશમી દિહાદે; સિદ્ધિ સામ્હા યદ વીર દીક્ષા લેડ, પાપ સંતાપ
મલ દૂર કાઢે. મુ૦ ૪

ભાવાર્થ:—એટલું બધું દાન આપ્યા છતાં પણ શ્રી
વીર ભગવાને રાગ દ્વેષ રહિતપણે ઉપવાસ વિગેરે તપ કરી
માગશર વદિ ૧૦ મીને દિવસે મોક્ષની સન્મુખ થઈ શ્રી
વીર ભગવાને દીક્ષા અંગીકાર કરી પાપ રૂપી સંતાપ અને
કર્મરૂપી મેલ દૂર કરવા માંડ્યો. ॥ ૪ ॥

ચહૂલ વંમળ ઘરે પારણું સાંમિણ, પુણ્ય પરમાત્મ મધ્યા નહ
કિયું; શ્રવન ગુરુ પારણા પુન્યથી વંમળે, આપ અવતાર ફલ
સચલ લિયું. મુ૦ ૫

ભાવાર્થ:—ત્યાં શ્રી વીર સ્વામીએ બહુલ નામના

અન્ય સમય જાણી અપાપા નગરીમાં રાજ્યશાળાને સ્થાને
પધાર્યા તે વખતે હસ્તિ પાળ રાજાએ પોતાના આંગણાને
દ્વારે આવેલા દેખી રાજાનાં બન્ને નયન કમળ પ્રકુલિત
થયાં અને હૃદયમાં ઘણો હર્ષ પામ્યા. ॥ ૧ ॥

મલે મલે પ્રમુજી પધારીયા, નયન પાવન કિધાં રે;
જનમ સફલ આજ અમ તળો, અમ્હ ઘરે પાડલાં દીધારે.
રાણી રાય જિન પ્રણર્મીયા, મોટે મોતિયડે વધાવિરે;
જિન સનમુખ કર જોડીય, વેઠલા આગલે આવિરે. ૧૪

ભાવાર્થ:—હે પ્રમુજી આપ લલે લલે પધાર્યા, અમારાં
નેત્ર આજ પવીત્ર કીધાં, અને અમારો જન્મ પણ આજે
સફળ થયો. કે અમારે ઘરે આપનાં પગલાં થયાં એ પ્રમાણે
ભાવના લાવી રાજા અને રાણી બન્નેએ નમસ્કાર કરીને
શ્રેષ્ઠ મોતી વડે વધાવ્યા, અને જીનેશ્વર સન્મુખ હાથ
જોડી આજળ આવીને બેઠા. ॥ ૨ ॥

ધન અવતાર અમારડો, ધન દિન આજુનો એહોરે;
મુરતરુ આંગળે મોરિઓ, મોતિયડે વૂટલો મેહોરે;
આટ્યું અમારડે એકડો, પૂરવ પુન્યનો નેહોરે;
હેંડલો દેજે હરસિઓ, જો જિન મલિઓ સંજોગોરે. ૧૫

ભાવાર્થ:—હે પ્રમુજી ! અમારો અવતાર ધન્ય છે,
આજનો આ દિવસ ધન્ય છે, અમારે આંગળે કલ્પવૃક્ષ
ફલ્યો, મોતીએ મેહ વરસ્યા, અહો અમારે આટલો બધો
પૂર્વ પુન્યનો સંબંધ કે અમને શ્રી જીનેશ્વરનો સંબોગ
મલ્યો. ॥ ૩ ॥

પારિ પર્વ પન્હોતલું, પોહતલું પુન્ય પ્રવાહિરે;

રાય અઢાર તિહાં મિલ્યા, પોસહ લેવા ઉછાંહિરે.

૧૮

ભાવાર્થ—એ પ્રમાણે અતિ આનંદ પૂર્વક શ્રાવણ-
ભાદ્રપદ—ને આસો માસ તો વ્યતીત થયો ને હવે અનુ-
ક્રમે કૌતુકવાળો ને ટોડીલો એવો કાર્તિક માસ આવ્યો,
ને પનોતું તથા પુન્યના પ્રવાહવાળું એવું પાક્ષિક પર્વ
પણ આવી પહોંચ્યું, તે વખતે ઉત્સાહ પૂર્વક પોષધ વ્રત
અહણ કરવા માટે ત્યાં ૧૮ રાત્રીઓ આવી મટ્યા ॥ ૬ ॥

ત્રીમોવન જન સર્વિ તિહાં મિલ્યા, શ્રી જિન વંદન કામોરે;

સહેજ સંકિરણ તિહાં થયો, તિલ પઢવા નહિ ઠામોરે.

ગોયમ સ્વામિ સમોવડી, સ્વામિ સુધર્મા તિહા વેઠારે;

ધન ધન તે જિણે આપણે, લોયણે જિનવર દિઠારે.

૧૯

ભાવાર્થ—તથા શ્રી જીનેશ્વરને વંદના કરવા માટે
ત્રણે ભુવનના અનેક જન સમુદાય ત્યાં આવી મટ્યા, તેથી
ત્યાં સ્વાભાવિક રીતે એટલી બધી સંક્રાંશ થઈ કે એક
તલનો દાણો પડવા બેટલું પણ સ્થાન બાકી રહ્યું નહિ,
ત્યાં જાતમસ્વાવી સરખા શ્રી સુધર્મા સ્વામિ (પોસહ
ઉચરાવવા બેઠા, અહો આપણા સર્વમાં તેઓને ધન્ય છે
કે જેણે શ્રી જીનેશ્વરને સાક્ષાત્ નમસ્કરથી દેખ્યા હશે ॥ ૭ ॥

પૂરણ પુન્યના ઓષધ, પોષધ વ્રત વેગે લિધારે;

કાર્તિક કાલી ચંદ્રશે, જિન મુખે પચ્ચાણ કિધારે.

રાય અઢાર પ્રમુખ ઘણે, જિન પગે વાંદણાં દિધારે;

જીન વચનામૃત તિહાં ઘણે, મવિયણે ઘટ ઘટ પાધારે.

૨૦

સરખા બાણુવા, તેઓ વ્રત પ્રત્યાખ્યાન વાળા તથા દેવ
ગુરૂ ધર્મ રૂપ તત્વપર જેની મતિ બગૃત થઈ છે એવા,
પુનઃ વિનય વિવેકને વિચારવાળાને જૈનશાસનના ગુણમાં
પૂરા, એવા મતિમાન ને તેજવાન શ્રાવકો થશે ॥ ૧ ॥

લાલચે લાગા થોડિલે, સુરેં રાચિ રહિયા,
ઘરવાસે આશા અમર, પરમારથ દૂહિયા
વ્રત વચરાગ થકિ નહિ, કોઈ લેશે પ્રાયેં,
ગજ સુપને ફલ एह, નેહ નવિ માંહોમાંહે. ૩૦

ભાવાર્થ—તે શ્રાવકો થોડા લોકમાં વળગી રહીને
સુખમાં રાચી રહેશે, ને જીવગી સુખી ગૃહવાસમાં રહેવાની
ઇચ્છાવાળાને પરમાર્થમાં દુખીયા (=પરમાર્થ વિશેષ નહિ
કરવાવાળા) તથા કે શ્રાવકોમાંથી વૈરાગ્ય પામીને પ્રાયઃ
કોઈકજ ચારિત્ર અંગીકાર કરશે (બાકી ધણાખરા દુઃખના
નિમિત્તે ચારિત્ર લેશે) અને માંહોમાંહે સ્નેહ પણ નહિ
એવું કૃપા હસ્તિના સ્વપ્નનું બાણું. ॥ ૨ ॥

વાનર ચંચલ ચપલ જાતિ, સરસા મુનિ મોટા,
આગલ હોસ્યે લાલચિ, લોભી મન સ્વોટા;
આચારજ તે આચારહિન, પ્રાયેં પરમાદિ,
ધર્મ ભેદ કરસ્યે ઘણા, સહજે સ્વારથ વાદી. ૩૧

ભાવાર્થ—વાનર જેમ ચંચળ અને ચપળ સ્વભાવી
છે, તેમ તેના સરખા મોટા મુનીઓ પણ આગળ ચંચળને
ચપળ સ્વભાવી થશે, તેમજ લાલચુ લોભી અને ખોટા મન-

॥ ઢાલ પ મી. રાગ ગોડિ ॥

ઇંદ્રભૂતિ અવસર લહિરે, પુછે કહો જિનરાય;
સ્વું આગલ હવે હોયસ્યેરે, તારણ તરણ જીહાજો રે.
કહે જીન વીરજી.

૪૩

ભાવાર્થ—હવે શ્રી ગૌતમસ્વામી અવસર પામીને શ્રી
વીરને પૂછે છે કે હે જીનેશ્વર ! હે સંસાર સમુદ્રથી તાર-
વાને અને તરવાને બહાણુ સમાન શ્રી વીર જીનેશ્વર ! હવે
આગળના કાળમાં શું શું થશે ? તે કૃપા કરીને કહે. ॥૧॥

મુજ નિરવાણ સમય થકીરે, ત્રિહૂ વરસે નવ માસ;
માઠેરો તિહાં બેસશ્યેરે, પંચમ કાલ નિરાસોરે. કહે ૦ ૪૪

ભાવાર્થ—ત્યારે શ્રી વીર જીનેશ્વર કહે છે કે હે
ગૌતમ ! મારા નિર્વાણના સમયથી ત્રણ વર્ષને નવમાસે
ધણું માઠો અને નિરાસ (=ઉદ્ધાસીન કરનારો) એવો પાં-
ચમે આરો બેસશે ॥ ૨ ॥

નારે વરસ્યે મુજ થકીરે, ગૌતમ તુજ નિરવાણ;
સોહમ વીશે પામશેરે, વરસે અવય સુખ ઠાંગોરે. કહે ૦ ૪૫

ભાવાર્થ—મારા નિર્વાણથી ૧૨ વર્ષે હે ગૌતમ ! તું
મોક્ષ જીઈશ. અને સુધર્મા ગણધર ૨૦ વર્ષે અક્ષય સુખ
રૂપ મોક્ષ સ્થાન પામશે ॥ ૩ ॥

ચડસઠ વરસે મુજ થકીરે, જંઘૂને નિરવાણ;
આયમસે આદિત્ય થકીરે, અધિકું કેવલ નાંખો રે. કહે ૦ ૪૬
ભાવાર્થ—મારા નિર્વાણથી ૬૪ વર્ષે જંઘૂસ્વામિ

મોક્ષે જશે અને સૂર્યથી પણ અધિક પ્રકાશ કરનાર કેવ-
ળજ્ઞાન અસ્ત પામશે (=વિચ્છેદ જશે) ॥ ૪ ॥

મન પજ્જવ પરમાવધિરે, ક્ષપકોપશમ મન આંણ;
સંયમ ત્રિણ જિન કલ્પનીરે, પુલાગાહારગદાંણરે. કહે૦ ૪૭

ભાવાર્થ—પુનઃ મનઃ પર્યાવજ્ઞાન=પરમાવધિજ્ઞાન-
ક્ષપકશ્રેણિ-ઉપશમ શ્રેણિ-પરિહારવિશુદ્ધિ-સૂક્ષ્મસંપ્રસાય-ને
યથાખ્યાતએ ઉચારિત-જનકદય-પુલાહલબિંધ-ને આહારક
લબિંધ અંટકી વસ્તુઓ વિચ્છેદ પામશે એમ બાણુવું ॥૫૫॥

સિજ્ઞંભવ અટાંણવેરે, કરસ્યે દસ (વૈ) આલિય;
ચત્ત પૂર્વિ ભદ્ર વાહુથીરે, થાસ્યે સયલ વિલિઓરે. કહે૦ ૪૮

ભાવાર્થ—મારા નિર્વાણથી ૯૮ વર્ષે શ્રી શાશ્વત્-
વસૂરિ દશવૈકાલિક નામનું સૂત્ર રચશે, અને જોઈ પૂર્ણ
શ્રી ભદ્રબાહુ સ્વામિથી ચાર પૂર્વનો અર્થ વિચ્છેદ જશે
(=ભદ્રબાહુ સ્વામિ સુધી ૧૪ પૂર્વનો અર્થ રહેશે અને
ત્યારબાદ ૧૦ પૂર્વ અર્થ સહિત અને ચાર પૂર્વ મૂળ
રહેશે.) અથવા શ્રી ભદ્રબાહુ સ્વામિથી સંપૂર્ણ ક્ષુદ્ધિ-
નનો વિનાશ થશે. ॥ ૬ ॥

દોયશત પન્નરે મુદ્ધ થકિરે, પ્રથમ સંઘયણ સંઠાણ;
પૂવળુંગતે નવિ હૂસ્યે, મહાપ્રાણ નવિ જ્ઞાંણોરે. કહે૦ ૪૯

ભાવાર્થ—મારા નિર્વાણથી ૨૧૫ વર્ષે પ્રથમ સંઘ-
યણ અને પ્રથમ સંસ્થાન (=૧જીર્ણનારાય સંઘયણને સ-
મ્યતુરસ સંસ્થાન) તથા મહા પ્રાણ નામનું જ્ઞાન પ્રથમ
પ્રહરના પ્રારંભે વિચ્છેદ પામશે. ॥૭૧॥

ચઝત્રયપને મુઝ થકિરે, હોસ્યે કાલિક સુર;

કરસ્યે ચઝથી પજુસળેરે, વરગુણ રયણનો પૂરોરે. કહે૦ ૫૦

ભાવાર્થ:—મારા નિર્વાણથી ૪૫૩ વર્ષે શ્રી કાલિ-
કાચાર્ય થશે તે ઉત્તમ ગુણ રત્નનો ભંડાર આચાર્ય ચો-
થનાં પબ્બસણુ (=સંવત્સરી) કરશે. ॥ ૮ ॥

મુઝથી પળ ચોરાશિયેરે, હોસ્યે વયર કુંમાર;

દસ પૂર્વિ અધિકાલિઓરે, રહસ્યે તિહાં નિરધારોરે. કહે૦ ૫૧

ભાવાર્થ:—મારા નિર્વાણથી ૫૮૪ વર્ષે શ્રી વળ-
કુમાર નામના આચાર્ય થશે તેમનામાં (અથવા ત્યાં સુધી)
કંઈક અધિક ૧૦ પૂર્વનું જ્ઞાન નિશ્ચય રહેશે ॥ ૯ ॥

મુઝ નિર્વાણ થકિ છસેરે, વિસ પછી વનવાસ;

મુકી કરસે નગરમારે, આર્ય રક્ષિત મુનિ વાસોરે. કહે૦ ૫૨

ભાવાર્થ:—મારા નિર્વાણથી ૬૨૦ વર્ષે પછી શ્રી
આર્યરક્ષિત સૂરિ વનવાસ મૂકીને નગરમાં વાસ કરશે ॥ ૧૦ ॥

સહસે વરસે મુઝ થકિરે, ચઝદ પૂર્વ વિચ્છેદ;

જોતિપ અળ મિલતાં હૂસેરે, બહૂલ મતાંતર ભેદોરે. કહે૦ ૫૩

ભાવાર્થ:—મારા નિર્વાણથી ૧૦૦૦ વર્ષે ચોદે પૂર્વનો
વિચ્છેદ જશે, અને જ્યોતિષનાં ગણિત ધરાધર સાચાં નહિં
પડે, અને ઘણા મતમતાન્તર ને ઘણા ધર્મભેદ થશે. ॥ ૧૧ ॥

વિક્રમથી પંચ પંચ્યાશિણેરે, હોસ્યે હરિભદ્ર સૂરિ;

જિન શાસન અજુવાલસેરે, જેહથી દૂરિયાં સવિ દૂરોરે. કહે૦ ૫૪

ભાવાર્થ:—વિક્રમથી ૫૮૫ વર્ષે શ્રીહરિભદ્ર સૂરિ

થશે, તેઓ જૈન શાસનની શોભા વધારશે, અને જેનાથી
સર્વ પાપો પણુ દૂર રહેશે ॥ ૧૨ ॥

દ્વાદશ સત્ત સત્તર સમૈરે, મુજથી મુનિ સુર હિરં;
ચપ્પમટ્ટ સુરિ હોયસેરે, તે જિન શાસન વીરરે. કહે૦ ૫૫

ભાવાર્થ:—મારા નિર્વાણથી ૧૨૭૭ વર્ષે શ્રી જૈન-
શાસનના વીર એવા શ્રી હીર સુરિ અને શ્રી અપ્પભટ્ટ
સુરિ થશે. ॥ ૧૩ ॥

મુજ પ્રતિવિંવ ભરાવસ્યેરે, આંમરાય મૂપાલ;
માર્દ ત્રિકોટી સોવન તળોરે, તાસ વયળથી વિશાલોરે કહે૦ ૫૬

ભાવાર્થ:—શ્રી અપ્પભટ્ટ સુરિના વિશાળ ઉપદેશથી
આમ રાજા મારી ડાઠ કોડ સુવર્ણની પ્રતિમાઓ
ભરાવશે ॥ ૧૪ ॥

ષોડસ શત ઓગળોતરેરે, વરસે મુજથી મુર્ણિદ;
હેમસૂરિ ગુરુ હોયસ્યે રે, શાસન ગયળ દિગ્દોરે. કહે૦ ૫૭

ભાવાર્થ:—મારા નિર્વાણથી ૧૬૬૯ વર્ષે જૈનશા-
સનરૂપી આકાશમાં સૂર્ય સમાન એવા અને મુનિઓમાં
ધન્દ્રસમાન એવા હેમચંદ્ર આચાર્ય થશે ॥ ૧૫ ॥

હેમસૂરિ પડિવોહીસે રે, કુમારપાલ મૂપાલ;
જીન મંડિત કરસ્યે મહીરે, જિન શાસન પ્રતિપાલોરે. કહે૦ ૫૮

ભાવાર્થ:—તે હેમચંદ્રાચાર્ય કુમારપાળ રાજાને પ્ર-
તિબોધ કરશે અને તે જૈનશાસનનો પ્રતિપાલ કુમારપાલ
રાજા પૃથ્વિવને જૈન ચેત્યોથી શણગારશે ॥ ૧૬ ॥

મૌતમ નવલા સમયથીરે, મુશ્ન શાસન મન મેલ;
માંહોમાંહે નવિ હોસ્યે રે, મચ્છ ગલાગલ કેલોરે. કહે૦ ૫૯

હે ગૌતમ ! સમય નબળો હોવાથી મારા શાસનમાં
મનનો મેલ વધશે, અને માંહોમાંહે મચ્છ ગલાગલની કી-
ડનો ન્યાય થશે, (=મોટો મચ્છ જેમ નાના મચ્છને ગળી
બાય તેમ શાસનમાં જે જબરો થાય તે નબળાને દબા-
ણમાં રાખે ને તુચ્છ ગણે ઇત્યાદિ.) ॥ ૧૭ ॥

મુનિ મોટા માયાવિયારે, વેદીગારા વિશેષ;

આપ સવારથ વસી થયારે, ણ વિટંબસ્યે વેષોરે. કહે૦ ૬૦

ભાવાર્થ—મુનિઓ ઘણા માયાવીને વિશેષના: વેદી
ગારા (=કલેશ કરનારા) થશે અને પોતાના સ્વાર્થને વશ
થઈ મુનિ વેષને વિટંબણા પમાડશે. ॥ ૧૮ ॥

લોભિ લલ્લપતિ હોયસ્યેરે, જમ સરિંચા ભૂપાલ;

સજન વિરોધિ જન હૂસેરે, નવિ લજ્જાલુ દયાલોરે. કહે૦ ૬૧

ભાવાર્થ—લક્ષ્યાધિપતિઓ તે લોભીયા થશે, રાજાઓ
તે જમ સરિંચા થશે, લોકો સબ્જનની સાથે વિરોધ ભાવ
રાખશે, તેમજ લાજ મર્યાદાવાળા કે દયાળુ નહિ
થાય ॥ ૧૯ ॥

નિરલોભિ નિરમાદ્યારે, મુશ્ન ચારિત્રવંત;

થાંડા મુનિ મહિયલે હૂસેરે, મુણ ગૌતમ ગુણવંતરે. કહે૦ ૬૨

ભાવાર્થ—વળી હે ગુણવંત ગૌતમ ! સાંભળ—હવે
આ પૃથ્વિમાં નિર્લોભી નિષ્કપટી ને શુદ્ધ ચારિત્રવાળા એવા
મુનિ થોડાજ થશે ॥ ૨૦ ॥

ગુરુભગતિ શિષ્ય થોડલારે, શ્રાવક ભગતિ વિહીળ;
માત પિતાના સુત નહીરે, તે મહિલાના આધિનોરે. કહે૦ ૬૩

ભાવાર્થ—પુનઃ ગુરૂની ભક્તિ કરનારા શિષ્ય પણ
થોડા થશે, શ્રાવકો ભક્તિ રહિત થશે, પુત્રો માતપિતાના
નહિં રહે પણ સ્ત્રીને આધીન થશે ॥ ૨૧ ॥

દુપસહ સૂરિ ફલગુસિરીરે, નાયલ શ્રાવક જાંળ;
સચ્ચસિરિ તિમ શ્રાવિકારે, અંતિમ સંગ વચાળ્યોરે. કહે૦ ૬૪

ભાવાર્થ—પુનઃ છેલ્લામાં છેલા શ્રી દુષ્પસહ સૂરિ-
શ્રી સાધ્વી-નાગિલ શ્રાવકને સત્યશ્રી શ્રાવિકા એ
ચતુર્વિધ સંઘ કહ્યો છે ॥ ૨૨ ॥

વરસ સહસ્ર એકવીસતેરે, જિન શ સન વિખ્યાત;
અવિચલ ધર્મ ચલાવશેરે, ગૌતમ આગમ વાતોરે. કહે૦ ૬૫

ભાવાર્થ—હે ગૌતમ ૨૧૦૦૦) વર્ષ સુધી પ્રખ્યાત
એવા જૈન શાસનમાં ધર્મ અચલ રહેશે એ પ્રમાણે ભવિ-
ષ્યની વાતો છે ॥ ૨૩ ॥

દૂપમે દૂપમા કાલનીરે, તે કહિયે શી વાત;
કાયર કંપે હૈડલોરે, જે મુળતાં અવદાતોરે. કહે૦ ૬૬

ભાવાર્થ—વળી દુષમ દુષમ નામના છટ્ટા આગની
તો વાતજ શું કહેવી ! કારણકે જેનું વૃત્તાંત સાંભળતાં
કાયરનાં તો હૃદયજ કંપી ઉઠે છે ॥ ૨૪ ॥

હાલ ૬ ફી.

પિણ્ડો ધરે આવે, એ દેશી.

મુસસું અવિહદ નેહ વાંધ્યો, હેજ હૈડા રંગે;
દઢ મોહ વંચણ સબલ વાંધ્યો, વજૂ જિમ અંગ;
અલગા થયા મુજ થકિ પહને, ઉપજસેરે કેવલ નિય અંગકે;
ગૌતમરે ગુણવંતા. ૬૭

ભાવાર્થ—ગૌતમસ્વામિ કહે છે કે શ્રી વીર ભગવાન સાથે મારે દઢ રનેહ બંધાયો, ને હૃદય રંગાઈ જવા પૂર્વક મને હર્ષે ઉપજતો, ને દઢ એવા મોહના બંધન વડે હું વજૂની પેઠે ભેદ ન પામે તેવી રીતે અત્યંત બંધાયો તો પણ એ શ્રી વીર ભગવાન મને કેવળ જ્ઞાન ઉપજશે એમ ધારી મારાથી અલગા થયા એ પ્રમાણે પ્રશસ્તરાગશી વિલાપ કરતા એવા ગુણવંત ગૌતમ સ્વામિ જ્યવંત વર્તો ॥ ૧ ॥

અવસર જાણિ જિનવરે, પુછિયા ગોયમ સ્વામ;
દોહગ દુઃખિયા જીવને, આવિયે આપણ કામ.
દેવ સર્મા બંધણો, જડ્ડુજવોરે ઓણે ટુંકડે ગાંમકે. ગૌં ૬૮

ભાવાર્થ—શ્રી વીર ભગવાને પોતાનો નિર્વાણ સમય જાણીને શ્રી ગૌતમ સ્વામિને કહ્યું કે આપણે દુર્ભાગ્યવાળા અને દુઃખી જીવને ઉપકાર કરવાના કામમાં આવવું જોઈએ માટે અહિં નજીકના ગામમાં જઈ દેવશર્મા નામના બ્રાહ્મણને પ્રતિબોધ આપો ॥ ૨ ॥

સાંભલી વચણ જિર્ણદનું, આર્ણદ અંગ ન માય;
 ગૌતમ બે કર જોડિ, પ્રણમ્યા વિર જિનના પાય.
 પાંગરઘા પુરવ પ્રીતથી, ચડનાંણિરે મનમાં નિરમાયકે. ગૌ૦૬૯

ભાવાર્થ—એ પ્રમાણે શ્રી વીરજીનેશ્વરનું વચન
 સાંભળીને શ્રી ગૌતમ સ્વામિના મનમાં હર્ષ સમાતો નથી
 ને શ્રી ગૌતમ સ્વામિએ બે હાથ જોડીને શ્રી વીરજીનેશ્વરના
 ચરણ કમળને નમસ્કાર કર્યો, અને માયા રહિત એવા
 ચતુર્સાની શ્રી ગૌતમસ્વામિ પૂર્વની પ્રાંતિ સંભારીને તે દે
 વશમાં પ્રાદ્યજીને ગામ ગયા ॥ ૩ ॥

ગૌતમ ગુરુ તિહાં આવિયા, વંદાવિઓ તે વિપ્ર;
 ઉપદેશ અમૃત દીધલો, પીધલો તિણે ક્ષિત.
 ધસમસ કરતાં બંધણે, કમાડ વાગ્યે થડ વેદન વિપ્રકે. ગૌ૦૭૦

ભાવાર્થ—હવે શ્રી ગૌતમસ્વામિ તે ગામમાં આવ્યા
 ને વિપ્રે ગૌતમગુરુને વંદના કરી, ગુરુએ પણ ઉપદેશરૂપી
 અમૃત આપ્યું તે વિપ્રે શિદ્ર પીધું (=ઉપદેશ સાંભળ્યો)
 પણ પ્રાદ્યજીને ધમમખ કરતાં ખારી વાગવાથી અત્યંત પીડા
 થઈ આવી ॥ ૪ ॥

ગૌતમ ગુરુનાં વચણલાં, નવિ ધર્યાં તિણે કાન;
 તે મરી સ્નાંને શીર કૃમિ થયો, કામનીને એક તાંન;
 ઉઠિયા ગોયમ જાંણિઓ, તસ ચરીયોરે પોતાને જ્ઞાનકે. ગૌ૦૭૧

ભાવાર્થ—પુનઃ અશુભોદયથી તે વિપ્રે શ્રી ગૌતમ
 ગુરુનાં વચન કાને ન ધર્યાં, અને તે વિપ્ર મરણ પામી

શ્રીના એક ધ્યાનથી તેના મસ્તકમાં કૃમિ (=જૂ) થયો.
ત્યારબાદ શ્રી ગૌતમસ્વામી પણ પોતાના જ્ઞાનથી તેને મરણ
પામેલો બાણીને ઉઠી ચાલતા થયા ॥ ૫ ॥

ઢાલ ૭ મી. ॥ રાગ રામગિરિ ॥

ચોસઠ મળનાં તે મોતિ જગમગેરે, ગાજે ગુહિર ગંભિર સિરેરે;
પુરાં તેત્રીસ સાગર પૂરવે રે, નાદે લિળા લવસતમિયા સૂર રે;
વીરજી વચાણેરે જગ જન મોહિયોરે. ૭૨

ભાવાર્થ—ચોસઠ મળનું ૧ મોતી ઉપર ચંદ્રવાના
મધ્ય ભાગમાં ઝળ હળે છે, અને મસ્તકપર અતિ ગંભીર
અવાજે ગર્જના કરે છે એવા નાદમાં લવ સત્તમીયા (=સ-
ર્વાર્થસિદ્ધ વિમાનના) દેવો સંપૂર્ણ ૩૩ સાગરોપમનું
આયુષ્ય પૂર્ણ કરે છે, શ્રી વીરભગવાન ઉપદેશ આપે છે
કે એવા દેવાદેવના સુખમાં આ જગ જન મોહ પામી
રહ્યો છે પણ તે સર્વ અસાર અને અસ્થિર
છે. ॥ ૧ ॥

અમૃતથી અધિકિ મોટી વાંળીરે, સુળતાં સુખડો જે મનડે સંપજેરે;
તે લહેસ્યે જે પોહોચસ્યે નિર્વાણરે. વીં ૭૩

ભાવાર્થ—એવી શ્રી વીરજીનેશ્વરની વાણી અમૃતથી
પણ અધિક મીઠ છે, કે જે સાંભળતાં મનમાં સુખ ઉત્પન્ન
થાય છે. તે વાણીનો સાર જે પામશે તેજ મોક્ષ સુખ પણ
પામશે ॥ ૨ ॥

વાંણિ પહોંદે સુર પહિવોહીયારે, સુળતાં પામે સુખ સંપત્તિની કોડરે.
વિજા અડલ ઉલટથી ઘનારે, આવી બેઠા આગલ વે કરજોડરે.
વીં ૭૪

ભાવાર્થ—શ્રી વીરની વાણીના પ્રતિધ્વનીથી દેવે પણ પ્રતિબોધ પામ્યા છે, અને જે વાણી સાંભળતાં કરોડો ગમે સુખ સંપદા પ્રાપ્ત થાય છે, એવી શ્રી વીરની વાણી સાંભળવા (દેવો અને) બીજા જનો પણ અત્યંત ઉમંગથી આવી બે હાથ બેડી બેડા છે ॥ ૩ ॥

સોહમ ઇંદો શાસન મોહીયોરે, પૂછે પરમેસરને તુમ આયરે;
વે ઘડિ વધારો સ્વાતિ થકી પરહુંરે, તો ભસ્મગ્રહ સઘલો દૂરે જા-
યરે વીં ૭૫

ભાવાર્થ—શ્રી જૈનશાસન ઉપર અત્યંત રાગવાળો 'સોધર્મ' ઇન્દ્ર શ્રી વીરભગવાનને પૂછે છે કે હે ત્રણ જગતના નાથ ! આપનું આયુષ્ય માત્ર બે ઘડી જેટલું વધારો તો નિર્વાણ નક્ષત્ર સ્વાતિ ઉપર બેઠેલો ભસ્મગ્રહ સર્વથા દૂર થઈ જાય ॥ ૪ ॥

શાસન શોભા અધિકિ વાધચ્ચેરે. સુર્ચીઆ હોશે મુનિવરના વૃંદરે;
સંઘ સયલને સવિ સુખ સંપદારે, હોશે દિનદિનથી પરમાનંદરે.
વીં ૭૬

ભાવાર્થ—અને તે દૂર થવાથી આપના શાસનની શોભા અધિક વૃદ્ધિ પામશે, સાધુનો સમુદાય સુખી થશે, સર્વ સંઘને સર્વ પ્રકારની સુખ સંપદા પ્રાપ્ત થશે, અને દિવસે દિવસે મહા આનંદની વૃદ્ધિ થશે. ॥ ૫ ॥

ઈંદા ન કદાં રે કહિણ કેહવુંરે, કેળે સાંધ્યું નવિ જાણ આયરે.
ભાવિ પદારથ ભાવે નિપજેરે, જે જિમ સરજ્યો તે તિમ થાયરે.
વીં ૭૭

ભાવાર્થ—હે ઇન્દ્ર એમ કદી પણ કોઈને કહેવાય

નહિ, કારણ કે આયુષ્ય કોઈનાથી પણ વધારી શકાય નહિ, અને ભાવી પદાર્થ પોતાના સ્વભાવ પ્રમાણે થયા કરે છે, જેણે જેવી રીતે કર્મ બાંધ્યું છે તેને તેવીજ રીતે ઉદ્ધતમાં આવે છે માટે આયુષ્ય વધારવાની વાત મિથ્યા છે ॥ ૬ ॥

સોલ પહોરની દેતા દેશનારે, પરધાનકનામા સુઅડો અઙ્ગીયણરે;
કહેતાં કાતિવદિ કહું પરગડિરે, વીરજી પોહોતા પંચમી ગતિ રય-
ણરે વી૦ ૭૮

ભાવાર્થ—હવે શ્રી વીરભગવાન ૧૬ પ્રહરની દેશના દેતાં, અને પ્રધાનક નામનું લલું અધ્યયન પ્રરૂપતાં કાર્તિક વદિ અમાવાસ્યાને દિવસે (=ગુજરાતી આસો વદિ અમાવાસ્યાને દિવસે) શ્રી વીરજીનેશ્વર શ્રેષ્ઠ એવી પાંચમી મોક્ષ ગતિને પ્રાપ્ત થયા ॥ ૭ ॥

જ્ઞાન દીવોરે જવ દૂરે થયો રે, તવ કિધિ દેવે દીવાની શ્રેણિરે,
તિમરે ચિહ્નં વરણે દીવા કિથલારે; દિવાલી કહિએ છે કારણ તેણરે.
વી૦ ૭૯

ભાવાર્થ—જ્યારે શ્રી વીર રૂપી જ્ઞાનનો ભાવ દીવો દૂર થયો ત્યારે દેવે એ દીવાઓની (દ્રવ્ય દીપકની) શ્રેણિ કરી અને તેવી રીતે ચારે વરણના લોકોએ પણ દીવા કર્યા તે કારણથી દીવાત્રિ દીવાની આવિ એટલે પશ્ચિત તે દીવાત્રિ કહેવાય છે ॥ ૮ ॥

આમુ પરિપૂરણ નયણ આંખડલોરે, મૂંકી ચંદનની ચેહમાં અંગરે;
દિધો દેવે દહન સંગલે મિલિજીરે, હા ધિગ ધિગ, સંસાર વિરંગરે;
વી૦ ૮૦

ભાવાર્થ:—હવે આંસુ વડે પરિપૂર્ણ એવા નેત્રવાળે
સૌધર્મેન્દ્ર ચંદનકાષ્ઠની ચિતામાં ભગવાનનું શરીર સ્થાપી.
સર્વ દેવોએ મલી ભગવાનને અગ્નિ સંસ્કાર કર્યો. હા.
ધિક્કાર છે ધિક્કાર સંસારના વિરંગને (વિપરિત રંગને)
કે આવા ત્રણ જગતના પૂજ્ય પરમાત્માઓની કાયા પણ
અસ્થિર હોય છે ! ॥ ૯ ॥

ઢાલ ૮ મી.

રાગ વિરાગ.

વંદેસુ વેગે જઈ વીરો, ઈમ ગૌતમ ગહગહતા
મારગે આવતાં સાંભલિઉં, વીર મુગતિ માંહે પોહતારે;
જિનજી તું નિસનેહી મોટો, અવિહદ પ્રેમ હતો તુજ ઉપરે,
તે તેં કિયો સ્વોટોરે જીનજી. ૮૧

ભાવાર્થ:—હવે દેવશર્મા વિપ્રના ગામથી પાછા
વળતાં શ્રી ગૌતમસ્વામિ હર્ષ પામતા વિચાર કરે છે કે
હમણાં શિવ જઈને શ્રી વીરભગવાનને વાંદીશું, પણ માર્ગ-
માં આવતાંજ સાંભળ્યું કે શ્રી વીર તો મોક્ષમાં પહોંચ્યા
એમ સાંભલતાંજ શ્રી ગૌતમસ્વામિ વિલાપ કરવા લાગ્યા કે
હે જીનેશ્વર તું ઘણાજ નિઃસ્નેહી છે, મારો પ્રેમ તારા
ઉપર અતિ ગાઢ હતો પણ તે પ્રેમ તેં ખોટો કર્યો. ॥ ૧ ॥

હૈ હૈ વીર કર્યો અણઘટતો, મુજ મોકલિઓ ગાંમેં;
અંતકાલે બેઠાં તુજ પાસે, હું સ્યે નાવત કામરે. જી૦ ૮૨

ભાવાર્થ:—હે વીર ! મને તમે ગામ મોકલ્યો તે બહુ અઘટિત કર્યું, અન્ય સમયમાં હું તારી પાસે બેઠો હોત તો શું કંઈ કામમાં ન આવત ? ॥ ૨ ॥

ચૌદ સહસ મુજ સરિલા તાહરે, તુજ સરિલો મુજ તુંહિ;
વિશ્વાસી વીરે છેતરીઓ, તે સ્યા અવગુણ મુંહિરે. જી૦ ૮૩

ભાવાર્થ:—હે વીર ! તારે તો મારા સરખા ૧૪૦૦૦ મુનિ છે પણ મારે તો તું એકજ છે, શ્રી વીરે મને વિશ્વાસીને છેતરી ગામ મોકલ્યો તો એવો મારામાં શું અવગુણ હતો ? ॥ ૩ ॥

કો કેહને છેહડે નવિ વલગે, જો મિલતો હોય સવલો;
મિલતાસું જેણે ચિત્ત ચોર્યો, તે તિણે કર્યો નિવલોરે. જી૦ ૮૪

ભાવાર્થ:—કોઈ કોઈને ધણો મળતો (=સ્નેહ વાળો) હોય તો પણ તે તેને છેડે વળગતો નથી, અને મળતાની સાથે જોણે ચિત્ત ચોર્યું (=સ્નેહીથી જોણે આંતરો રાખ્યો) તો તેણે તેને નિર્ભંગ કર્યો જાણવો. ॥ ૪ ॥

નિઠુર હૈંડા નેહ ન કિજે, નિસનેહી નર નિરલો;
હૈંડાં હેજે મિલે જિહાં હરલો, તે પ્રીતલહિ સરીલોરે. જી૦ ૮૫

ભાવાર્થ:—હે હૃદય હવે તું ધીકું ઘડને નિઃસ્નેહી માણસ બેઠને તું તેની સાથે સ્નેહ ન કર, બધા બંનેનાં હૃદય હેતથી હર્ષ પામીને મલે તેજ સરખી પ્રીતિ કહેવાય ॥૫॥

તેં મુજને મનહો નવિ દીધો, મુજ મનહો તેં લીધો;
આપ સવારથ સઘલો કિધો, મુગતિ જાને સિદ્ધોરે. જી૦ ૮૬

ભાવાર્થ—હે વીર ! તેં તારૂં મન મને ન આપ્યું
(=તારા મનની વાત મને જણાવી નહિં) પણ મારૂં મન
તેં લીધું (=મારા મનની વાત તેં જાણી લીધી) અને
તેં પોતાનો સર્વ સ્વાર્થ સાધી લીધો કે જેથી મોક્ષમાં
જઈને બેઠો ॥ ૬ ॥

આજ લગે તુજ મુજસું અંતર, સુપનંતર નવિ હુંતો;
હેંડા હેજે હિયાલિ છંડી, મુજને મુકયો રોવંતો રે. જી૦ ૮૭

ભાવાર્થ—આજ સુધી તારે ને મારે સ્વપ્નમાં પણ
અન્તર નહોતું, પણ આજે તેં હૃદયના હેતથી હેતાલપણું
છોડી મને રૂદન કરતો મુકયો ॥ ૭ ॥

કો કેહશું વહુ પ્રેમ મ કરશ્યો પ્રેમ વિટંબણ વિરહં;
પ્રેમે પરવશ જે દૂઝ પામે, તે કથા ઘણુ ગિરુરે. જી૦ ૮૮

ભાવાર્થ:—અહો જગતમાં કોઈ કોઈની સાથે પ્રેમ ન
કરશો, પ્રેમની વાત બહુ વાંકી-વિપરીત છે, વળી પ્રેમને
પરવશ થયેલાઓ જે દુઃખ પામે છે તેની વાત પણ ઘણી
મોટી છે ॥ ૮ ॥

નિસનેહી સુખિયા રહે સઘલે, સ સનેહી દુઝ દેસે,
તેલ દુઝ પરે પરની પીઠા; પામે નેહ વિશેષેરે. જી૦ ૮૯

ભાવાર્થ—અરેઅર જગતમાં સર્વત્ર સ્નેહવિનાનાં
મનુષ્યોજ સુખ દેખે છે, અને સ્નેહની સાંકળવાળા મનુષ્યો
દુઃખજ દેખે છે, વળી સ્નેહના વિશેષપણાથી તેલ અને
દૂધની પેઠે પરથી પીઠા પામે છે ॥ ૯ ॥

સમવસરણ કહિએં હવે હોસે, કહો કુંળ નયણે જોસે;
દયા ધેનુ પુરી કુંળ દોહસ્યે, વૃષ દધિ કુંળ વિલોસેરે. જી. ૯૦

ભાવાર્થ—અહો હવે સમવસરણ ક્યારે થશે ! અને
હવે નયનથી ભગવાનને ક્યારે જોઈશ ! દયા રૂપી ગાયને
સંપૂર્ણ કોણ દોહશે, અને ધર્મ રૂપી દહિ કોણ વલો-
વશે ? ॥ ૧૧ ॥

ઇળ મારગ જે વાલ્હા જાવે, તે પાછા નવિ આવે;
મુજ હૈંદો દુઃખડે ન સમાઈ, તે કહો કુંળ સમાવેરે. જી. ૯૧

ભાવાર્થ—વળી જે સ્નેહિઓ એ મારગે જાય છે તેઓ
ફરી પાછા આવતા નથી, માટે મન દુઃખથી સમાતું નથી
તે માટે દુઃખી મન કોણ શમાવી શકશે ? ॥ ૧૧ ॥

ઘો દરિસણ વીરા વા'લાને, જે દરિસણના તરસ્યારે;
જો સુહણે કેવારે દેખસું, તો દુઃખ દુરે કરેશું રે. જી. ૯૨

ભાવાર્થ—હે વીર ! જે આપના દર્શનના તરસ્યા
છે એવા આપના સ્નેહિને એકવાર દર્શન આપે, જે કોઈ
વખત સ્વપ્ને પણ આપનાં સાક્ષાત્ દર્શન થશે તો પણ હું
મારું દુઃખ દૂર કરીશ ॥ ૧૨ ॥

પુણ્ય કથા હવે કુંળ કેલવશે, કુંળ વાલ્હા મેલવશે;
મુજ મનહો હવે કુંળ સ્ખેલવશે, કુમતિ જિમતિમ લવસેરે. જી. ૯૩

ભાવાર્થ—હવે ધર્મ કથા કોણ મેળવશે ! મારા
સ્નેહિ વીરને કોણ મેળવશે ! હવે મારું મન કોણ રજૂ
કરશે ! અને હવે કુમતિઓ કાવે તેમ જોઈશે ॥ ૧૩ ॥

કુળ પુછ્યાનો ઉત્તર દેશે, કુંજ સંદેહ માંજશે;
સંઘ કમલ વન કિમ વિકસસે, હું છદ્મસ્થા વેસેરે. જી૦ ૯૪

ભાવાર્થ—હવે પૂછ્યાનો ઉત્તર કોણ આપશે ! મનના
સંદેહ કોણ ભાગશે ! સંઘરૂપી કમળનું વન કેવી રીતે
પ્રકુલિત થશે ! હે પ્રભુ ! હું તો હજી છદ્મસ્થના વેષમાં
છું ॥ ૧૪ ॥

હું પરાપુરવસું અજાણ, મેં જિન વાત ન જાણિ;
મોહ કરે સવિ જગ અનાણી, એહવી જીનજોની વાણીરે. જી. ૯૫

ભાવાર્થ—માટે પૂર્વાપર વાતો હું શું બાણું ? હે
જીનેશ્વર મેં આપના મનની વાત ન બાણી, અને મોહ
સર્વ જગતને અજ્ઞાની બનાવે છે, હે જીનેશ્વર ! આપની
એવીજ વાણી છે ॥ ૧૫ ॥

એહવે જિન વચણે મન વાપ્યો, મોહ સવલ લલ કાપ્યો;
ઈંદ્રે ભાવે કેવલ સુખ આપ્યો, ઈંદ્રે જિનપદ થાપ્યોરે. જી૦ ૯૬

ભાવાર્થ—એટલામાં શ્રી જીનેશ્વરની વાણીમાં મન
લાગ્યું, રાગને અસાર બાણ્યો ને ભાવના બળમાં વધતાં
મોહના બળવાન સૈન્યને હઠાવી એજ ચઢતે ભાવે શ્રી જૌ-
તમ સ્વામીએ કેવળજ્ઞાન રૂપી સુખ પ્રાપ્ત કર્યું, અને ઈન્દ્રે
પણ શ્રી જૌતમ સ્વામીને શ્રી વીરનેપદે સ્થાપ્યાં ॥ ૧૬ ॥

ઈંદ્રે જુહારયા મહારક જુહાર મહારક તેણે;
પર્વ પન્હોતું જગમાં વાપ્યું, તે કિજે સવિ કેળેરે. જી૦ ૯૭

ભાવાર્થ—શ્રી જૌતમસ્વામિ ભદ્રારકને ઈન્દ્રે જુહા-

ચો તેથી જુહાર ભટ્ટારક એવું પનોતું પર્વ જગતમાં ફેળાયું
તે સર્વ કોઈ કરે છે ॥ ૧૭ ॥

રાજા નંદિવર્દન નુતરીઓ, भाइ बहिनर बीजे;
તે भावड बीज हूई जग सघले, वेहेन बहूपरे किजेरे. जि० ૧૮

ભાવાર્થ:—ખીજને દિવસે નંદિવર્ધનનો શોક ટાળવા
માટે નંદિવર્ધનની ખંડેને નંદિવર્ધન ભાઈને જમવા નોત-
ર્યો તેથી સર્વ જગતમાં ભાવડ ખીજ (—ભાઈખીજ) ના-
મનું પર્વ પ્રવર્ત્યું, તે પર્વ સઘળી ખંડેનો ઘણે પ્રકારે
કરે છે ॥ ૧૮ ॥

દાસ ૯ મી.

વિવાહલાની.

पहिरीए नवरंग फालडीए, मांडि मृगमद केसर भालडीए,
झब झबके श्रवणे झालडीए, करि कंठे मुगताफल मालडीए. जि० ૧૯

ભાવાર્થ:—લલાટમાં કરતુરી ને કેશરનું મંડન કરી
નવરંગ ચીર ખેરીયે, ઝળહળતાં કુંડળ કાને ખેરીયે, ને
ગળામાં મોતીની માળા ખેરીયે ॥ ૧ ॥

घर घर मंगल मालडीए, जपे गोयम गुण जपमालडीए;
पहोतलो परब दीवालडीए, रमे रस भर रामत बालडीए. ૧૦૦

ભાવાર્થ:—એ પ્રમાણે ઘેરેઘેર મંગળમાળા પૂર્વક
જપમાળાવડે (—નવકારાવલિવડે) શ્રી ગૌતમ સ્વામીના
શુભ જપીયે, કારણ કે દિવાળી પર્વ આવી પહોંચ્યું છે,
તે અવસરે બાળકો પણ હર્ષ ભર્યા થઈ રમતો રમે ॥૨૧॥

શોક સંતાપ સવિ કાપીઓ, ઇંદ્રે ગોયમ વીરપદે થાપીઓ;
નારી કહે સાંભલ કંતડાણ, જપો ગોયમ નામ એકંતડાણ. ૧૦૧

ભાવાર્થ:—શ્રી ગૌતમ સ્વામિને કેવળ જ્ઞાન થવાથી શ્રી વીર
સંબંધિ શોક સંતાપ સર્વ દૂર કર્યો, અને સૌધર્મેન્દ્રે શ્રી
ગૌતમપ્રભુને શ્રી વીરને પદે સ્થાપ્યા, શ્રી પોતાના પતિને
કહે છે કે હે સ્વામિ ! એવા શ્રી ગૌતમસ્વામિનું નામજ
એકાન્તે જપો ॥ ૩ ॥

લ્યો લખ લામ લવેશરીણ, લ્યો મંગલ કોડી કોડેશરીણ;
જાપ જપો થઈ સુતપેસરીણ, જીમ પામીણ ઋદ્ધિ પરમેસરીણ. ૧૦૨

ભાવાર્થ:—શ્રી ગૌતમ સ્વામિનું નામ જપવાથી લ-
ખપતિઓ લાખોના લાલ મેળવે, કોઠપતિઓ કરોડો મંગ-
લિક પ્રાપ્ત કરે, માટે અત્યંત તપેશ્વરી થઈ (=તપ કરવા
પૂર્વક) શ્રી ગૌતમ સ્વામિનો જાપ જપો કે જેથી પરમે-
શ્વરની ઋદ્ધિ પામીએ (=પરમાત્મ પદ મેળવીએ) ॥ ૪ ॥

લહિણં દિવાલડી દાડલો ઇ, ઇતો પુણ્યનો સ્વકો ટાલુ
ઓણ; સુકૃત સિરિ દઢ કરો પાલડીણ, જિમ ઘર હોય નિત્ય
દિવાલડીણ. ૧૦૩

ભાવાર્થ:—દિવાળીનો દિવસ આવે તે તો પનાતું પુ-
ન્યનું ટળકું (=ટાણું-અવસર) છે, તે દિવસે પુન્ય રૂપી
લક્ષ્મીની પાળ દ્રઢ કરે કે જેથી પોતાને ઘર નિત્ય દી-
વાલિ વર્તે ॥ ૫ ॥

હાલ ૧૦ મી.

હવે મુનિ સુવ્રત સીસોરે, જેહની સબલ જગીસો;
તે ગુરુ ગજપુરે આવ્યારે, વાદી સવિ હાર મનાવ્યા. ૧

ભાવાર્થ—હવે શ્રી મુનિસુવ્રત ભગવાનના શિષ્ય કે જેનું મહાત્મ્ય જગતમાં સખળ છે, તે મુનિરાજ ગજપુર નગરમાં પધાર્યા, ને સર્વ વાદીઓને હાર મનાવી ॥ ૧ ॥
પાવસ ચડમાસું રહિયારે, ભવિયળ હડ્ડે ગહગહોઆરે;
નમુંચિ ચક્રવર્તિ પચ્ચરે, જસુ હિયડે નવિ છબ્બ. ૨

ભાવાર્થ—તે નગરમાં મુની વર્ષાઓમાસુ રહ્યા અને તેથી ભવ્ય જનોનાં હૃદય હર્ષ વાળાં થયાં, તે અવસરે તે નગરમાં પદ્મ નામે ચક્રવર્તિ છે, ને તેનો નમુચિ નામે પ્રધાન છે, તેમાં ચક્રવર્તિ સરળ હૃદયનો છે ॥ ૨ ॥
નમુંચિ તસ નામે પ્રધાનરે, રાજા દિયે बहु मान;
તિળે તિહાં રિઝવી રાયરે, માગિ મોટો પસાય. ૩

લિધો ષટ સ્વંહ રાજરે, સાત દિવસ માંડિ આજ;
૫૧૧ મુનિસું વિરોધ્યોરે, તે કિળે નવિ પ્રતિબોધ્યો. ૪

ભાવાર્થ—તે રાજા પોતાના નમુચી પ્રધાનને બહુ માન સત્કાર કરે છે, તે પ્રધાને પણ રાજાનું ચિત્ત રંજન કરી એક મોટું પણ (=વચન) માગ્યું, તે વચનબંધથી રાજા પાસે તે દિવસથી માંડીને ૭ દિવસ સુધીનું રાજ્ય લીધું, અને પ્રથમ તે મુનિવર સાથે એ પ્રધાને જે ઘણા વિરોધ કર્યો છે તે હજી સુધી કોઈનાથી પ્રતિબોધ પામી

પોતાનો વિરોધ ટાળ્યો નહોતો ॥ ૩ ॥ ૪ ॥
 ને મુનિ સું કહે બંડોરે, મુજ ધરતિ સવિ છંડો;
 વિનવિઓ મુનિ મોટોરે, નવિ માને કર્મિં સ્વોટો. ૫

ભાવાર્થ—હવે તે વિરોધ સંભારીને તે મુનિની સાથે
 તેણે કલેશ માંડ્યો અને પોતે સાત દિવસનો રાજા હોવા-
 થી મુનિને આજ્ઞા કરી કે મારા તાબાની સર્વ પૃથ્વી છા-
 ડીને તમો સર્વ મુનિઓ મારા રાજ્યથી બહાર નિકળો,
 એ વખતે આચાર્યે અને ઘણા વિનવ્યો (=સમજાવ્યો)
 પણ તે ફરકમીંએ કંઈ પણ માન્યું નહિ. ॥ ૫ ॥

સાઠસયાં વર્ષ તપ તપિઓરે, જે જિન કિરીયાનો સ્વર્પીઓ;
 નામે વિષ્ણુ કુમારે, સયલ લવધિનો મંદાર. ૬

ભાવાર્થ—આચાર્યે વિચાર કર્યો કે આ રીતે સમ-
 જાવ્યાથી આ પ્રધાન સમજતો નથી માટે જેણે ૬૦૦૦
 વર્ષ તપ કર્યો છે, અને જૈનક્રિયાનો અપી (=રૂચિવાળો),
 અને અનેક લવધિનો લંહાર છે તેને મેરૂ પર્વતપરથી
 અહિં બોલાવીએ એમ વિચારી આચાર્યે પોતાના શિષ્ય
 મોકલી વિષ્ણુકુમાર મુનિને બોલાવ્યો ॥ ૬ ॥

ઉઠ ક્રમ ભૂમિ લેવારે, જોવા માંડી સેવા;
 સ્યૂં ત્રિપદિ ભૂમિ દાનરે, મલે મલે આવ્યા મગવાન. ૭

ભાવાર્થ—હવે વિષ્ણુ કુમાર મુનિએ આવી મુનિને:
 ઉપદ્રવ સાંભળી રાજ સભામાં જઈ નમુચિની લક્ષિત જાણવા
 માટે, અને સૂરિનો ઉપદ્રવ ટાળવા માટે ૩૥ પગલાં ભૂમિ
 માગી, ત્યારે નમુચિએ કહ્યું કે ભલે આપ ભગવાન પધાર્યા

છો તો માત્ર ૩ પગલાં જેટલી ભૂમિ આપુ છું તેટલામાં
સર્વ મુનિઓએ રહેલું. ॥ ૭ ॥

इणो वयणे धडहडीओरे, ते मुनि बहू कोपे चढिओ;
किधो अदभूत रुपरे, जोयण लाख सरूप. ८

ભાવાર્થ—ધત્યાદિ અનેક વક્ર વચ્ચેનાથી વિષ્ણુકુમાર
મુનિ ધડ ધડયા અને અત્યંત ક્રોધે ભરાયા, પોતાનું લાખ
ચોળન ઉંચું અદ્ભૂત રૂપ વિકુચ્યું. ॥ ૮ ॥

प्रथम चरण पूर्वे दीधोरे, बिजो पश्चिमे किधो;
त्रिजां तस पुंठे थाप्योरे, नमुंचि पातालें चाप्यो. ९

ભાવાર્થ—ત્યાં પ્રથમ પગલું પૂર્વ દિશામાં (જમુ-
દ્વીપના પૂર્વ કિનારે) અને બીજું પગલું પશ્ચિમ દિશામાં
મેટ્યું, અને કહ્યું કે બોલ હવે ત્રીજું પગલું જમીન કંઈ
આપે છે ? કંઈ પણ જવાબ નહિ આપવાથી ત્રીજું
પગલું તે પાણી નમુચીની પીઠ ઉપર ધરી નમુચિને પાતા-
ળમાં ચાંપ્યો. ॥ ૯ ॥

थरहरीओ त्रिभुवनरे, खलभलिओ सवि जन;
सलसलिओ सुर दिन्नरे, पडयो नवि सांभलिए कन्न. १०

ભાવાર્થ—આ મહા ઉત્પાત થવાથી ત્રણે ભુવન
કંપાયમાન થયાં, સર્વ લોક ખળભળી ઉઠ્યો, દેવલોક પણ
સળસળી ઉઠ્યો, અને કાને પડ્યું પણ સંભળાય નહિ
એવો શોર મચી રહ્યો. ॥ ૧૦ ॥

ए उत्पात अत्यंतरे, दूरि करो भगवंत;
है है सगूं हवे थाशे रे, बोले बहू एक सासे. ११

ભાવાર્થ—આ ઘણો મોટો ઉત્પાત થયો તે હે ભગવન
દૂર કરો, અરે અરે હવે શું થશે ! એમ બહુ લોક એકી-
શ્વાસે બોલવા લાગ્યા. ॥ ૧૧ ॥

કરણે કિંનર દેવા રે, કહુઆ ક્રોધ સમેવા;
મધુર મધુર ગાણ ગિતરે, વે કર જોડિ વિનીત. ૧૨

ભાવાર્થ—સૌધર્મેન્દ્રે આ ઉત્પાત શાન્ત કરવા માટે
દેવ દેવીઓને મોકલ્યા તે કિંનર દેવોએ શ્રીવિષ્ણુ કુમારનો
કડવો કોધ શમાવવા માટે તેમના કાનમાં મીઠાં મીઠાં ગીત
ગાવા પૂર્વક બે હાથ જોડીને વિનંતિ કરવા લાગ્યા. ॥ ૧૨ ॥

વિનય થકી વેગે વલિઓરે, એ જિન શાસન વલિઓ;
દાનવ દેવે સ્વમાવ્યો રે, નર નારીએ વધાવ્યો. ૧૩

ભાવાર્થ—એ પ્રમાણે દેવોના અત્યંત વિનયથી મુનિને
કોધ શિથિ શમી ગયો એ જીનશાસનમાં વિનય મહા
બળવાન છે, કોધ શમેલા વિષ્ણુ કુમાર મુનિને દેવ દાન-
વોએ ખમાવ્યા અને સ્ત્રી પુરુષોએ વધાવી લીધા. ॥ ૧૩ ॥

ગાવલડી મેંસ મડકી રે, જે દેસી દુરે તડકી રે;
તે જતને ગ્રહિ છે રે, આરતિ ઉતારી મેરણ રે. ૧૪

ભાવાર્થ—ગાયો અને લેસો વગેરે ભડકીને જે
મુનિનું રૂપ દેખી દોર તોડાવી દૂર નાસી ગઈ હતી તે પણ
જતના પૂર્વક પાછી ઠેકાણે આણી, અને લોકોએ મેરઠિ-
યાથી ઉપદ્રવ શમ્યાની આરતિ ઉતારી ॥ ૧૪ ॥

નવલે અવતારે આવ્યા રે, જીવિત ફલ લહિ ફાવ્યા;
શેવ સુંહાલિ કંસાર રે, ફલ લ્યું નવે અવતાર રે. ૧૫

ભાવાર્થ—નવો અવતાર પામ્યા અને જીવતરનું કૃણ પામીને કાવ્યા છીએ એમ વિચારી લોકોએ હર્ષથી સેવો સુંહાળી અને કંસાર વિગેરે મંગલિક જમણે કર્યા અને નવો અવતાર પામ્યાનું કૃણ લીધું. ॥ ૧૫ ॥

છગણ તળો ઘરવાર રે, નમુંચિ લલ્લ્યું ઘર નારે;
તે જીમ જીમ સ્વેરુ થાય રે, તિમ તિમ દૂઝ દૂરે જાય રે. ૧૬

ભાવાર્થ—હવે ઘરોઘર ઘરને ખારણે સ્ત્રીઓએ છાણનો નમુચિ બનાવ્યો તે છાણનો નમુચી જેમ જેમ ક્ષય પામતો જાય તેમ તેમ દુઃખ પણ ક્ષય પામતું જાય એમ માનવા લાગ્યા. ॥ ૧૬ ॥

મંદિર મંડાળ માંડયા રે, દાલિદ્ર દુઝ દુરે છાંડયા;
કાતિ હિંદિ પઢવે પરવેરે, હંમ એ આદરીઓ સર્વે. ૧૭

ભાવાર્થ—ઉત્પાત શમ્યાના હર્ષથી લોકોએ પોતાનાં ઘરો શણગારવા માંડ્યાં, અને દારિદ્ર દુઃખ વિગેરે સહુ દૂર થયું એમ માનવા લાગ્યા, એ પ્રમાણે આ પવં કાર્તિક સુદ પડવાને દિવસે સર્વ લોકોએ આશ્ચર્ય ॥ ૧૭ ॥

પુણ્યે નરમત્ર પામિ રે, ધર્મ પુણ્ય કરો નરધામી;
પુણ્યે ઋદ્ધિ રસાલિ રે, નિત નિત પુણ્યે દિવાલી. ૧૮

ભાવાર્થ—ઘણા પુણ્યથી આ મનુષ્યનો ભવ પામી હે મનુષ્યો સર્વ સુખનું સ્થાન એવું ધર્મ પુણ્ય કરો, પુણ્યથી રસાલ રૂદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય છે, અને પુણ્યથી જ ઘેર નિત્ય નિત્ય દિવાળી વર્તે છે. ॥ ૧૮ ॥

જિન તું નિરંજન સજલ રંજન, દુઃખ મંજન દેવતા;
 ચો સુખ સાંમિ મુગતિ ગાંમિ, વીર તુંજ પાયે સેવતા.
 તપ ગચ્છ ગયણ દિણંદ દહ દિસે, દીપતો જગ જાંણિં;
 શ્રી હીરવિજય સુંરિંદ સહગુરુ, તાસ પાટ વચાણીયે. ૧૯

ભાવાર્થ—હે ઐનેશ્વર ! તું નિરંજન (કર્મરૂપ અંજનથી રહિત,) તેજવંત, ત્રણ ભુવનના ચિત્તને રંજન કરનાર, અને સર્વતું દુઃખ ભાગનાર દેવ છે, માટે મોક્ષ ગતિમાં ગયેલા હે વીર ઐનેશ્વર ! અમને સુખ આપો, અમો આપના ચરણ કમળની સેવા કરીએ છીએ, તપગચ્છ રૂપી આકાશમાં સૂર્ય સમાન દશે દિશામાં દીપતો અને જગતમાં પ્રખ્યાત એવા શ્રી હીર વિજયસૂરિ સહગુરુ તેમની પ્રશંસા કરવા યોગ્ય પાટે (આ સ્તવનના રચનાર કોણ છે તે કહેવાય છે.) ॥ ૧ ॥

શ્રીવિજયસેન સુરીસ સહ ગુરુ, વિજયદેવ સૂરિસરુ;
 જે જપે અહનિશ નામ જેહનો, વર્દિમાન જિણેશ્વર.
 નિર્વાણ તવન મહિમા ભવન, વીર જિનનો જે મળે;
 ને લહે લિલાલલિધ લચ્છી, શ્રી ગુણ હર્ષ વધામળે. ૨૦

ભાવાર્થ—શ્રી વિજયસેન સૂરિ સહગુરુ થયા, તેમની પાટે શ્રી વિજય દેવ સૂરિ થયા કે જેઓ રાત્રિ દિવસ શ્રી વર્ધમાન ઐનેશ્વરતું નામ જપે છે, એ પ્રમાણે શ્રી વીર ઐનેશ્વરના મહિમાના મંદિર રૂપ આ નિર્વાણ સ્તવન

જે કોઈ ભણે ગણે તે લીલા પૂર્વક લખિયો અને લક્ષ્મી
 પામે એમ શ્રીગુણહર્ષ નિર્વાણ મહિમાને વધાવે છે.
 વીર હમણે આવે છે મારે મંદિરીય, મંદિરીયે વીર મંદિરીય, વીં
 પાયે પડીને મેંતો ગોદ બિછાડ, નિત નિત વીનતડી કરીય. વીં ૧
 સજન કુટુંબ પુત્રાદીકને, હરસ્વે રૂપિ પેરે ઉચ્ચરિય. વીં ૨
 જવં પ્રભુ આંગણે વીર પધારે, તવવચ્છ સનમુખ ઢગ ભરીય. વીં ૩
 સયણા સુણોને ભવિયણ, પઢિલાભિ જે તો ભવસાયર તરીય. વીં ૪
 અપ્રતિબંધ પળે મહાવીરજી, ઘર ઘર ભીક્ષાને ફરીય. વીં ૫
 અભિનવ શેઠ તળે ઘેર પારણું, કિંધું ફરતાં ગોચરીય વીં ૬
 રૂપ ભાવના કરતાં શ્રવણે સુણી, દેવ દંદૂર્ભારે ચિત્ત ભરીય. વીં ૭
 વારમા કલ્પે જિરણ આયુવાંધ્યું, વીરજિનને ઉત્તમચિત્તધરીય. વીં ૮
 તસપદ પદ્મની સેવા કરતાં, સેજે શિવ મુંદરી પરીયરે. વીં ૯

ભાવાર્થ—જીવણ શેઠની ભાવનાનું આ સ્તવન છે—

શ્રી વીર ભગવાન હમણાંજ મારે મંદિરે પધારશે, તે વ-
 ખતે હું પગે પડીને ઝોળા પાથરીશ, ને નિત્ય નિત્ય વિ-
 નંતિ કરીશ ॥ ૧ ॥ પુનઃ મારા સ્વજન કુટુંબ અને પુ-
 ત્રાદિ પરિવારને હર્ષ પૂર્વક એ પ્રમાણે કહીશ કે ॥ ૨ ॥
 જ્યારે વીર પ્રભુ આપણે આંગણે પધારે ત્યારે હે પુત્રો
 તમો કેટલાંક ઠગલાં સુધી સહામા જાઓ, ॥ ૩ ॥ વળી હે
 ભવ્ય સ્વજનો તમે સાંભળો કે એ શ્રી વીર પ્રભુને પ્રતિ
 લાલ દહએ (= હોરાવીયે) તો આપણે આ ભવ સમુદ્રનો
 પાર પામીયે ॥ ૪ ॥ શ્રી વીર ભગવાન તો અપ્રતિબંધ
 પણે (= કોઈના ઉપર રાગ રાખ્યા વિના) ઘેરેઘેર ભિક્ષા

ફરે છે ॥ ૫ ॥ પણ શ્રી વીર સ્વામિએ ગોચરીએ ફરતાં
 અભિનવ શેઠને ઘેર પારણું કયું, ॥ ૬ ॥ એ પ્રમાણે જી-
 રણુ શેઠ ભાવના ભાવતાં ભાવતાં ચિત્તના ઉદ્ધાસ પૂર્વક
 દેવ હાંદુભિ વાગતી કાને સાંભળી, ॥ ૭ ॥ ને તેજ વખતે
 જીરણુ શેઠે ૧૨ મા કંપનું આયુષ્ય બાંધ્યું. હવે કાવ્ય
 કતાં કહે છે કે ઉત્તમ એવા વીર જીનેશ્વરને ચિત્તમાં સ્મ-
 રણુ કરીયે (ખીજે અર્થ—ચારિત્રમાં પરાક્રમી એવા શ્રી જી-
 નવિજયજી અને તેમના શિષ્ય શ્રી ઉત્તમ વિજયજીને
 ચિત્તમાં સ્મરણુ કરીયે.) ॥ ૮ ॥ તેમના ચરણુ રૂપી પદ્મ-
 ની=કમળની સેવા કરતાં (ખીજે અર્થ—તેમની એટલે શ્રી
 ઉત્તમ વિજયજીની પાટે થયેલા શ્રી પદ્મવિજયજી કહે છે
 કે તેમના ચરણુ કમળની સેવા કરતાં લોલા માત્રમાં મુકિત
 રૂપી સ્ત્રીને વરીયે (=મોક્ષમાં જઈએ.) ॥ ૯ ॥

વીશ સ્થાનક તપમાં ખમાસમણ દેતાં બોલવાના

દુહા.

જે જે પદનાં જેટલાં ખમાસમણ દેવાનાં હોય ત્યારે તે
પદનો દુહો દરેક વખત બોલીને ખમાસમણ દેવાં.

૧ પહેલું પરમ પંચપરમેષ્ઠીમાં, પરમેશ્વર ભગવાન;
અરિહંતપદ. ચ્યાર નિશ્ણે પ્યાઈએ, નમોનમો જિનભાણુ. ૧

૨ બું ગુણ અનંત નિર્મળ થયા, અહજ સ્વરૂપ ઉગ્રશ;
સિદ્ધપદ. અષ્ટકર્મ મળક્ષય કરો, ભયે સિદ્ધ નમો તાસ. ૨

૩ બું. ભાવામય ઓષધ સમી, પ્રવચન અમૃત વૃદ્ધિ;
પ્રવચનપદ. ત્રિભુવન જીવને સુખકરી, જયજય પ્રવચન દૃષ્ટિ. ૩

૪ બું. છત્રીશ છત્રીશી ગુણે, યુગ પ્રધાન સુર્ણિદ;
આચાર્યપદ. જિનમત પરમત બાણતા, નમોનમો તે સૂરીદ. ૪

૫ મું. તજ પરપરિણતી રમણતા, લહે નિજભાવ સ્વરૂપ;
થિવિરપદ. સ્થિર કરતા ભવિ લોકને, જયજય થિવિર અનૂપ. ૫

૬ હું. બોધ સૂક્ષ્મ વિણ જીવને, નહોય તત્ત્વ પ્રતીત;
ઉપાધ્યાયપદ. ભણે ભણાવે સૂત્રને, જયજય પાઠક ગીત. ૬

૭ મું. સ્યાદવાદ ગુણ પરિણમ્યો, રમતા સમતા સંગ;
સાધુ પદ. સાધે શુદ્ધાનંદતા, નમો સાધુ શુભ રંગ. ૭

૮ મું. અધ્યાતમ જ્ઞાને કરી, વિષટે ભવ ભ્રમ ભીતિ;
જ્ઞાન પદ. સત્ય ધર્મ તે જ્ઞાન છે, નમોનમો જ્ઞાનની રીતિ. ૮

૯ મું. લોકાલોકના ભાવ જે, કેવલિ ભાષિત જેહ;
દર્શન પદ. સત્ય કરી અવધારતો, નમો નમો દર્શન તેહ. ૯

૧૦ મું. શૌચ મૂળથી મહા ગુણી, સર્વ ધર્મનો સાર;
વિનય પદ. ગુણ અનંતનો કંદએ, નમો વિનય આચાર. ૧૦

- ૧૧ સુ. રત્ન ત્રયી વિષ્ણુ સાધના, નિષ્કુળ કહી સદીવ;
ચારિત્રપદ. ભાવરયણુનું નિધાન છે, જયજય સંજમ જીવ.૧૧
- ૧૨ સુ. જિનપ્રતિમા જિનમંદિરાં, કંચનનાં કરે જે જેહ;
બ્રહ્મચર્યપદ. બ્રહ્મવ્રતથી બહુ ફળ લહે, નમો નમો શીયલ સુદેહ.૧૨
- ૧૩ સુ. આત્મ બોધ વિષ્ણુ જે ક્રિયા, તે તો બાળક ચાલ;
ક્રિયા પદ. તત્વારથથી ધારીયે, નમો ક્રિયા સુવિશાલ. ૧૩
- ૧૪ સુ. કર્મ બપાવે ચોકણાં, ભાવ મંગલ તપ જાણ;
તપ પદ. પચાસ લખિ ઉપજે, જય જય તપ ગુણુ ખાણુ. ૧૪
- ૧૫ સુ. છઠ્ઠ તપ કરે પારણું, ચઉ નાણી ગુણુ ધામ;
ગોચર પદ. એ સમ શુભ પાત્ર કો નહિ, નમો નમો ગોચરસ્વામ. ૧૫
- ૧૬ સુ. દોષ અદારે ક્ષય ગયા, ઉપન્યા ગુણુ જસ અંગ;
જિન પદ. વેચાવચ્ચ કરીયે મુદા, નમો નમો જિન પદ સંગ. ૧૬
- ૧૭ સુ. શુદ્ધાતમ ગુણુમે રમે, તજી ઈંદ્રિય આશંશ;
સંયમ પદ. ચિર સમાધિ સંતોષમાં, જય જય સંજમ વંશ. ૧૭
- ૧૮ સુ. જ્ઞાનવૃક્ષ સેવો ભવિક, ચરિત્ર સમક્ષિત મૂળ;
અભિનવ જ્ઞાન અજર અમર પદ ફળ લહે, જિન વર પદવી કુલ. ૧૮
- ૧૯ સુ. વક્તા શ્રોતા યોગથી. શ્રુત અનુભવ રસ પીન;
શ્રુત પદ. ધ્યાતા ધ્યેયની એકતા, જય જય શ્રુત સુખલીન. ૧૯
- ૨૦ સુ. તીર્થ યાત્રા પ્રભાવ છે, શાસન ઉન્નતિ કાજ;
તીર્થ પદ. પરમાનંદ વિલાસતાં, જય જય તીર્થ જહાજ. ૨૦

શ્રી વીશ સ્થાનક તપ-વિધિ.

ક્રમ	વીશ-પદનાં નામો.	નવ કાર વાલી	કાકિસ ગંગા લોગસ્સ	ખમાસ મણુ	પ્રદ- ક્ષિણા	
૧	નમો અરિહંતાણું	૨૦	૨૪	૨૪	૨૪	આ તપમાં દરેક પદના
૨	સિદ્ધાણું	૨૦	૧૫	૧૫	૧૫	વીશ વીશ ઉપવાસ કરી
૩	પવયણસ્સ	૨૦	૪૫	૪૫	૪૫	આપવા જોઈએ, એમ
૪	આયરિયાણું	૨૦	૩૬	૩૬	૩૬	અકેક પદની અ-
૫	થેરાણું	૨૦	૧૦	૧૦	૧૦	કેક ઓલી વીશ પદ
૬	ઉવજાયાણું	૨૦	૨૫	૨૫	૨૫	વીશ ઓલી પૂર્ણ
૭	લોએસવ્વ	૨૦	૨૭	૨૭	૨૭	થાય તે અકેક ઓલી ૭
૮	સાહણું					મહિનામાં છેવટ પુરી ક-
૯	નાણુસ્સ	૨૦	૫	૫	૫	રવી જોઈએ એટલે દશ
૧૦	દંસણુસ્સ	૨૦	૬૭	૬૭	૬૭	વર્ષે વીશ ઓલી પૂર્ણ
૧૧	વિણુયસ્સ	૨૦	૧૦	૧૦	૧૦	થાય.
૧૨	ચરિત્તસ્સ	૨૦	૭૦	૭૦	૭૦	વીશ વીશ ઉપવાસ
૧૩	ભવયધારિણું	૨૦	૯	૯	૯	સુધી એક એક પદનું
૧૪	કિરિયાણું	૨૦	૨૫	૨૫	૨૫	આરાધન કરવું એટલે
૧૫	તવસ્સ	૨૦	૧૨	૧૨	૧૨	અકેક પદનું વીશ વાર
૧૬	ગાયમસ્સ	૨૦	૨૮	૨૮	૨૮	ગણુણું કાઉસ્સગ ખમા-
૧૭	જિણુણું	૨૦	૨૦	૨૦	૨૦	સણુ આદિ કરવાં.
૧૮	સંયમધારિણું	૨૦	૧૭	૧૭	૧૭	
૧૯	અભિનવ નાણુસ્સ	૨૦	૫૧	૫૧	૫૧	
૨૦	સુપસ્સ	૨૦	૧૨	૧૨	૧૨	
૨૧	તિત્થસ્સ	૨૦	૫	૫	૫	

નવ પદ આરાધનમાં દરેક પદે બોલવાના હુકા.

- ૧ બું. અરિહંત પદ ધ્યાતો થકો, દંબહ ગુણ પન્નભયરે,
અરિહંતપદ. લેહ છેદ કરી આતમા, ઋદ્ધિ મળે સવિ આધરે;
વીર જિનેશ્વર ઉપદિશે, સાંભળજો ચિત્ત લાધરે,
આતમ ધ્યાને આતમા, ઋદ્ધિ મળે સવિ આધરે.વી.૧
- ૨ બું. રૂપાતીત સ્વભાવ જે, કેવળ દંસણ નાણીરે;
સિદ્ધપદ. તે ધ્યાતા નિજ આતમા, હોય સિદ્ધગુણ ખાણીરે.વી.૦૨
- ૩ બું. ધ્યાતા આચારજ ભલા, મહામંત્ર શુભ ધ્યાનીરે;
આચાર્ય પદ. પંચ પ્રસ્થાને આતમા, આચારજ હોય પ્રાણીરે.વી.૦૩
- ૪ થું. તપ સન્નતએ રત સદા, દ્વાદશ અંગનો ધ્યાતારે;
ઉપાધ્યાયપદ. ઉપાધ્યાય તે આતમા, જગ બંધવજગ ભ્રાતારે.વી.૦૪
- ૫ મું. અપ્રમત્ત જે નિત્ય રહે, નવિ હરખે નવિ સોચેરે;
સાધુ પદ. સાધુ સુધા તે આતમા, શું મૂંડે શું લોચેરે.વી.૦૫
- ૬ હું. શમ સંવેગાદિક ગુણા, ક્ષય ઉપશમે જે આવેરે;
દર્શન પદ. દર્શન તેહિજ આતમા, શું હોય નામ ધરાવેરે.વી.૦૬
- ૭ મું. જ્ઞાનાવરણી જે કર્મ છે, ક્ષય ઉપશમ તસ થાયરે;
જ્ઞાન પદ. તો હુએ એહિજ આતમા, જ્ઞાન અબોધતાભયરે.વી.૦૭
- ૮ મું. બાણ ચારિત્ર તે આતમા, નિજ સ્વભાવમાં રમતોરે;
ચારિત્ર પદ. લેશ્યા શુદ્ધ અલંકર્યો, મોહવને નવિ ભમતોરે.વી.૦૮
- ૯ મું. ઇચ્છા રોધે સંવરી, પરિણતિ સમતા ચોગેરે;
તપ પદ. તપ તે એહિજ આતમા, વતે નિજ ગુણ લોગેરે.વી.૦૯

શ્રી સિદ્ધચક્ર (નવપદ) ઓળી વિધિ.

ક્રમ	પદનાં નામો.	નવકારવાળી.	કાલિસ્તોત્રનાં લોગસ્.	ખમાસમણે.	પદલિણાં.	લેણું.	ભોજન કર્ષ જાત.
૧	ઐ હ્રીં નમો અરિહંતાણું	૨૦	૧૨	૧૨	૧૨	શ્વેત	ચોખા, પ્રમુખ
૨	„ નમો સિદ્ધાણું	૨૦	૮	૮	૮	રક્ત	ઘઉં, પ્રમુખ
૩	„ આયરિયાણું	૨૦	૩૬	૩૬	૩૬	પીત	ચણા, પ્રમુખ
૪	„ દિવજઝાયાણું.	૨૦	૨૫	૨૫	૨૫	નીલ	મગ, પ્રમુખ
૫	„ લોએ સવસાહુણું	૨૦	૨૭	૨૭	૨૭	કૃષ્ણ	અડદ, પ્રમુખ
૬	„ દંસણસ્ત	૨૦	૬૭	૬૭	૬૭	શ્વેત	ચોખા, પ્રમુખ
૭	„ નાણસ્ત	૨૦	૫૧	૫૧	૫૧	„	„
૮	„ ચરિતસ્ત	૨૦	૭૦	૭૦	૭૦	„	„
૯	„ તવસ્ત	૨૦	૧૨	૧૨	૧૨	„	„

આ તપ આશો અને ચૈતરની શુદ્ધ ૭ થી ૧૫ સુધી રોજ આંગેલથી કરવો. એમ વર્ષમાં બે વાર કરતાં સાઠાચાર વર્ષે નવ ઓળી પૂરી કરવી; અને મંત્ર મુજબ ક્રિયા, ગણણું વિગેરે કરવાં, ત્રિકાલ દેવવંદન, ખૂબ, પડિલેહણા, પડિકમણાદિ ક્રિયા કરવી.

જ્ઞાનપંચમી તપવિધિ.

જો શક્તિ હોય તો દરેક માસની દર પંચમી અથવા અન્નવાલી પાંચમ કે છેવટ કાર્તિક શુદ્ધ પાંચમે તો જરૂર તેનું આરાધન કરવું. તે દિવસ “નમો નાણુસ્સ” એ પદની ૨૦ નવકારવાલી ગણવી, પાંચ અથવા એકાવન લોગસ્સનો કાકિસ્સગ કરવો ને ખમાસમણુ તેટલાં દેવાં વિગેરે દરેક તપની વિશેષ વિધિ અન્ય સ્થલેથી જાણી લેવી.

દીવાલીનું ગરણું.

- ૧ શ્રી મહાવીરસ્વામિ સર્વજ્ઞાય નમઃ એ પદની નવકારવાલી વીસ ગણવી
- ૨ શ્રી મહાવીરસ્વામિ પારગતાય નમઃ ” ” ”
- ૩ શ્રી ગૌતમસ્વામિ સર્વજ્ઞાય નમઃ ” ” ”

“શ્રી નવપદ્મના—ચૈત્યવંદન, સ્તવન, સંત્રહ.”

૧

શ્રી સિદ્ધચક્ર નમસ્કાર ચૈત્યવંદન.

જો ઘુરી સિરિ અરિહંત, મૂલ દઢ પીઠ પછઠ્ઠિયો;
સિદ્ધ સરી ઉવજ્જાય સાહુ, ચીહું પાસ ગરીઠ્ઠિયો. ૧
ઢંસણુ નાણુ ચરિત્ત તવ હી, પડિસાહા સુંઢરં;
તત્તખખર સરવગ્ગ લલ્હિ, ગુરૂપચદલ હંખરૂ, ૨
દિસીપાલ જખખ જખખીણિ, પમુક સુર કુસુમેહિં અલં;
સો સિદ્ધચક્ક ગુરૂ કપ્પતરૂ, અમ મન વંછિય ફલ દીયો. ૩

૨

ખાર ગુણે અરિહંત દેવ, પ્રણમીજે ભાવે;
સિદ્ધ આઠ ગુણ સમરતાં, દુખ દોહગ બાવે. ૧

આચારજ ગુણ છત્રીશ, પચવીશ ઉવજ્ઞાય;
 સતાવીશ ગુણ સાધુના, જપતાં શીવસુખ થાય; ૨
 એમ અઠલોત્તર ગુણ મળીએ, એમ સમરો નવકાર;
 ધીરવિમલ પંઠિતતણે, નય પ્રભુમે નિત્ય સાર. ૩

૩

“ સામાન્ય જિન ચૈત્યવંદન. ”

જય જય તું જિનરાજ આજ, મળીઓ મુજ સ્વામી;
 અવિનાશી અકલંક રૂપ, જગ અંતરજામી. ૧
 રૂપારૂપી ધર્મદેવ, આતમ આરામી;
 ચિદાનંદ ચેતન અચિંત્ય, શીવલીલા પામી. ૨
 સિદ્ધ બુદ્ધ તું વંદતાં, સકળ સિદ્ધિ વર બુદ્ધ;
 રામ પ્રભુ ધ્યાને કરી, પ્રગટે આતમ ઝદ્ધ. ૩
 કાળ બહુ સ્થાવર ગમ્યો, ભમીયો ભવમાંહી;
 વિકલેન્દ્રિય માંહી વસ્યો સ્થિરતા નહિ ક્યાંહી. ૪
 તિર્યાંચ પંચેન્દ્રિયમાંહી દેવ, કરમે હું આબ્યો;
 કરી કુકર્મ નરકે ગયો, તુમ દરીશન નહી પાચો. ૫
 એમ અનંતકાળે કરીએ, પામ્યો નર અવતાર;
 હવે જગતારક તુંહી મળ્યો, ભવજલ પાર ઉતાર ૬

૪

શ્રી પાશ્વર્જિન ચૈત્ય વંદન.

જય ચિંતામણિ પાશ્વર્નાથ, જય ત્રિભુવનસ્વામી;
 અષ્ટકર્મ રિપુ છતીને, પંચમી ગતિ પામી ૧
 પ્રભુ નામે આનંદ કંઠ, સુખ સંપતિ લહીએ;
 પ્રભુ નામે ભવભય તણાં, પાતક સખ દહીએ. ૨

આ હો વર્ષ જોડી કરીએ, જપીએ પાર્શ્વ નામ;
વિષ અમૃત થઈ ગરગમે, લહિએ અવિચલ ઠામ. ૩

જિન પૂજનું ચૈત્યવંદન.

પ્રભુમી શ્રી ગુરુરાજ આજ, જિન મંદિર કેરો,
પૂન્ય લાણી કરશું સફલ; જિન વચન લલેરો.

દેહરે જાવા મન કરે; ચોથતાણું ફળ પાવે;

જિન જીહારવા ઉઠતાં, છટ્ટ પોતે આવે;

જઈશું જિનવર લાણીએ માર્ગ ચાલંતાં;

હોવે દ્વાદશતાણું પૂન્ય, ભક્તિ માલંતા;

અધપથ જિનવર તણોએ, પંદરે ઉપવાસ;

દીઠો સ્વામીતણો ભુવન, લહીએ એક માસ.

જિનવર પાસે આવતા, છમાશી ફળ સિદ્ધ આઠવા જિન-

વર ખારણે વર્ષી તપ ફળ લીધ ॥ સો વર્ષ ઉપવાસ પુન્ય

પ્રદક્ષિણા દેતાં ॥ સહસ્ર વર્ષ ઉપવાસ પુન્ય, જે નજરે જો-

તાં ॥ ફલ ઘણે કુલની માલ, પ્રભુ કંઠે ઠવતાં ॥ પાર ન

આવે ગીત નાદ, કેરાં ફલ થુંજતાં ॥ શિર પૂજી પૂજા ક-

રોએ, સૂર ધૂપતણો ધૂપ ॥ અક્ષત સાર તે અક્ષય સુખ,

દીપ તનું રૂપ ॥ નિર્મલ તન મને કરીએ, થુંજતાં ઈંદ્ર જ-

ગીશ ॥ નાટ્યક લાવના લાવતાં, પામે પદવી જગીશ ॥

જિનવર ભક્તિ વલીએ, પ્રેમે પ્રકાશી ॥ સુણી શ્રી ગુરુ વ-

ચણ સાર, પૂર્વ રૂપિ લાખી ॥ અષ્ટ કર્મને ટાળવા, જિન

મંદિર જઈશું ॥ ભેટી ચરણ ભગવંતના, હવે નિર્મલ થઈશું

॥ કિર્તિ વિજય ઉવજાચનો, વિનય કહે કરબોઠ ॥ સફલ

હોજો સુજ વિનતિ, જિન સેવાનું કોઠ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી સિદ્ધચક્રનું સ્તવન. ॥

॥ દેશી આછેલાલની ॥ સમરી શારદા માય, પ્રણમી
 નિજગુરૂ પાય ॥ આછે લાલ ॥ સિદ્ધચક્ર ગુણ ગાયશું ॥
 એ સિદ્ધચક્ર આધાર, ભવિ ઉતરે ભવ પાર ॥ આં ॥ તે
 ભણી નવપદ ધ્યાયશું ॥ ૧ ॥ સિદ્ધચક્ર ગુણગેહ, જસ
 ગુણ અનંત અચ્છેહ ॥ આં ॥ સમરયાં સંકટ ઊપસમે
 ॥ લહિયેં વંછિત ભોગ, પામી સવિ સંભોગામના ॥
 સુર નર આવી બહુ નમે ॥ ૨ ॥ કષ્ટ નિવારે એહ,
 રોગ રહિત કરે દેહ ॥ આં ॥ મયણા સુંદરી શ્રી પાલને
 ॥ એ સિદ્ધચક્ર પસાય, આપદા દૂરેં જાય ॥ આં ॥
 આપે મંગલ માલને ॥ ૩ ॥ એ સમ અવર નહીં કોઈ,
 સેવે તે સુખીઆ હોય ॥ આં ॥ મન વચકાયા વશ કરી
 ॥ નવ આંખિલ તપસાર, પડિછમણું દોય વારા ॥ આં ॥
 દેવવંદન ત્રણ ટંકના ॥ ૪ ॥ દેવ પૂજે ત્રણ વાર, ગ-
 ણણું તે દોય હબાર ॥ આં ॥ સ્નાન કરી નિર્મલ પણે
 ॥ આરાધે સિદ્ધચક્ર, સાન્નિધ્ય કરે તેની શક ॥ આં ॥
 જિનવર જન આંગેં ભણે ॥ ૫ ॥ એ સેવો નિશ દીસ,
 કહીયેં વીસવા વીશ ॥ આં ॥ આલજંબલ સવિ પરિ-
 હરો ॥ એ ચિંતામણિ રત્ન, એહનાં કીળેં જત્ન ॥ આં ॥
 મંત્ર નહીં એહ ઊપરે ॥ ૬ ॥ શ્રી વિમલેસેર જક્ષ,
 હોભે મુગ્ધપરતક્ષ ॥ આં ॥ હું કિંકર છું તાહરો ॥
 પામ્યો તુંહીજ દેવ, નિરંતર કંઈ હવે સેવ ॥ આં ॥ દિ-
 વસ વલ્યો હવે ચાહરો ॥ ૭ ॥ વિનતિ કંઈ છું એહ, ધર-
 બે મુજશું નેહ ॥ આં ॥ તમને શું કહિયેં વલી વલી

૨ ॥ શ્રી લક્ષ્મીવિજય ગુરુ રાય, શિષ્ય કેસર ગુણ ગાય
 ॥ આ૦ ॥ અમર નમે તુજ લલી લલી ૨ ॥ ૮ ॥
 ॥ ઇતિ ॥ ૧૪ ॥

॥ અથ સિદ્ધચક્ર સ્તવન. ॥

॥ અવસર પામીને રે, કીજે નવ આંબિલની ઓલી ॥
 ઓલી કરતાં આપદ જાયે, ઝડિ સિદ્ધિ લહિયે બહુલી
 ॥ આ૦ ॥ ૧ ॥ આશોને ચૈત્રે આદરશું, સાતમથી સં-
 જાલીરે ॥ આલસ મેહેલી આંબિલ કરશે, તસ ઘર નિત્ય
 દીવાલી ॥ અ૦ ॥ ૨ ॥ પૂનમને દિન પૂરી થાતે, પ્રેમેશું
 પખાલી રે ॥ સિદ્ધચક્રને શુદ્ધ આરાધી, જાપ જપે જપ
 માલી ॥ અ૦ ॥ ૩ ॥ દેહેરે જમને દેવ બુહારે, આદે-
 સર અરિહંત રે ॥ ચોવીશે ચાહીને પૂજે, ભાવેશું ભગ-
 વંત ॥ અ૦ ॥ ૪ ॥ બે ટંકે પડિભણું બોલ્યા, દેવ
 વંદન ત્રણ કાલરે ॥ શ્રી શ્રી પાલ તણીપરે સમજી, ચિ-
 ત્તમાં રાખો ચાલ ॥ અ૦ ॥ ૫ ॥ સમકિત પામી અંતર
 જમી, આરાધો એકાંત રે ॥ સ્યાદ્વાદપથે સંચરતાં, આવે
 જવનો અંત ॥ અ૦ ॥ ૬ ॥ સત્તર ચોરાણ્યે શુદ્ધ ચૈ-
 ત્રીયે, બારશે બનાવી રે ॥ સિદ્ધચક્ર ગાતાં સુખ સંપત્તિ,
 ચાલીને ઘેર આવી ॥ અ૦ ॥ ૭ ॥ ઉદયરતન વાચક
 જીપદેશે, જે નર નારી ચાલે રે ॥ જવની ભાવઠ તે ભાં-
 જીને, મુક્તિ પુરિમાં માલે ॥ ૮ ॥ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ આંબેલની ઓળીનું સ્તવન. ॥

॥ ઓ ભવિ પ્રાણીરે સેવો ॥ સિદ્ધચક્ર ધ્યાન સમે

નહીં મેવો ॥ ઓ ભવિં ॥ ઓ આંકણી ॥ જે સિદ્ધચક્રને
 આરાધે, તેની કીર્તિ જગમાં વાધે ॥ ઓ ભવિં ॥ ૧ ॥
 પેહેલે પદેરે અરિહંત, બીજે સિદ્ધ બુધ ધ્યાન મહંત ॥
 ત્રીજે પદેરે સૂરીસર, ચોથે ઊવગાયને પાંચમે મુનિસર ॥
 ઓ ભવિં ॥ ૨ ॥ છઠ્ઠે દરશન કીજે, સાતમેં જ્ઞાનથી
 શિવ સુખ લીજે ॥ આઠમેં ચારિત્ર પાળે, નવમેં તપથી
 મુક્તે ભવે ॥ ઓ ભવિં ॥ ૩ ॥ ઓળી આંખેલની કીજે,
 નોકારવાળી વીશ ગણીજે ॥ ત્રણે ટંકનારે દેવ વાંદી જે,
 પલેવણ પડિકમણ કીજે, ॥ ઓ ભવિં ॥ ૪ ॥ ગુરૂ મુખ
 કિરિયારે કીજે, દેવ ગુરૂ ભક્તિચિત્તમાં ધરીજે ॥ એમ કહે
 રામનો શિષ્ય, ઓળી ઊજવળે જગ દીશ ઓ ભવિં ॥ ૫ ॥

॥ અથ શ્રી સિદ્ધચક્રનું સ્તવન. ॥

॥ સાંભળરે તું સજની મારી, રજની કયાં રમીઆવી.
 ॥ રે ॥ ઓ દેશી ॥ શ્રી વીર પ્રભુ ભવિજનને એમ કહે,
 ભાવ દયા દિલ આણીજે ॥ સુરતરૂ સમ સિદ્ધચક્ર આ-
 રાધે, વરવા શિવ વધૂ રાણી ॥ સુભવિયા સુણજેજે ॥
 શિવ કાર્યનું મુખ્ય કારણ નવપદ, છે ગુણી ગુણ પણ ચાર
 ॥ રે ॥ અરિહંત સિદ્ધ સૂરિ ઊવગાયે, સાધુવર દરશન
 ધાર ॥ સુભવિયા ॥ ૨ ॥ જ્ઞાન ચારિત્ર તપ એ નવપદનું,
 આરાધન એણી પરે કીજેજે ॥ આસો ચૈત્ર શુદ્ધિ સાત-
 મથી, આંખિલ ઓળી માંડીજે ॥ સુભવિયા ॥ ૩ ॥ ચૈ-
 ત્ય પૂજા ગુરૂ ભક્તિ કરીએ, પડિલમણાં દોય ધારે ॥
 ત્રણ કાળ દેવ વંદન કરીએ, પ્રદાયય જૂમિ સંધારે ॥

મુભવિયાં ॥ ૪ ॥ નોકારવાળી વીશ ગણીએ, એકેક પદની
રંગેજીરે ॥ પહલ અમાર સદા વજડાવી, મુણે આગમ શુદ્ધ
સંગે ॥ મુભવિયાં ॥ ૫ ॥ કહે ધર્મચંદ સિદ્ધચક્ર સેવતાં,
લહીએ મંગળ માળજીરે ॥ રાજ્ય રિદ્ધ રમણી મુખ પામ્યો,
જેમ નરપતિ શ્રીપાળ ॥ મુભવિયાં ॥ ૬ ॥

॥ અથ દીવાળીનું સ્તવન. ॥ ૨ ॥

॥ મારે દીવાળી રે થઈ આજ, પ્રભુ મુખ જોવાને ॥
સરયાં સરયાં રે સેવકનાં કાજ, ભવ દુઃખ જોવાને ॥ એ
આંકણી ॥ મહાવીર સ્વામી મુકતે પોહોતા ને, ગૌતમ
કેવળ જ્ઞાનરે ॥ ધન્ય અમાવરયા ધન્ય દીવાળી મારે, વીર
પ્રભુ નિવારણ ॥ જિન મુખ ॥ ૧ ॥ ચારિત્ર પાળ્યાં નિ-
રમણાંને. ટાળ્યાં તે વિષય કષાયરે ॥ એવા મુનિને વાંદી-
એં તો, જિતારે ભવ પાર ॥ જિન મુખ ॥ ૨ ॥ બાકુળ
વોહોરયા વીરજી ને, તારી ચંદન બાળા રે ॥ કેવળ લઈ
પ્રભુ મુકતે પોહોતા, પામ્યા ભવનો પાર ॥ જિન મુખ ॥
૩ ॥ એવા મુનિને વાંદીએં જે, પંચ જ્ઞાનને ધરતારે ॥
સમવસરણુ દઈ દેશનારે, પ્રભુ, તારયાં નર ને નાર ॥ જિન
મુખ ॥ ૪ ॥ ચોવીશમાં જિનેસરૂ ને, મુક્તિ તણા દાતા-
રે ॥ કરજોડી કવિયણુ એમ ભણેરે, પ્રભુ, ભવનો ફેરો
ટાળ ॥ જિન મુખ ॥ ૫ ॥

॥ અથ શ્રી સિદ્ધચક્રજીનું સ્તવન; ॥

॥ કુંવર ગંભારો નજરે દેખતાં જી ॥ એ દેશી ॥

સેવો ભવિયા સિદ્ધચક્રને ॥ ચિત્ત ચંચળતા નિવારીરે ॥
 ગુણીને સેવ્યા ગુણ સંપન્ને ॥ એમ મન માંહે વિચા-
 રીરે ॥ સેવો ॥ ૧ ॥ ત્રિજગ પૂજ્ય અરિહંત પ્રભુજી,
 ચોસઠ ઈંદ્ર જેના હાસરે ॥ નાથને પંચ કલ્યાણકેંજી,
 સકળ જીવને હોએ જિહ્વાસરે ॥ સેવો ॥ ૨ ॥ કર્મ
 ક્ષયે સિદ્ધપદ લહ્યુંજી, વિશેષ સામાન્ય ઉપયોગીરે ॥ રૂપી
 અરૂપી ષટ દ્રવ્યનોજી, ખેલ દેખે જે અજોગીરે ॥ સેવો ॥
 ૩ ॥ પંચ પ્રસ્થાને આચારજી ભલાજી, મુનિ મન વિ-
 શ્રામ કામરે ॥ છત્રીશ છત્રીશીએ શોભતાજી, ગચ્છપતિ
 શ્રી પૂજ્ય નામરે ॥ સેવો ॥ ૪ ॥ ગુણ પચવીશ જિવ-
 ગ્ગાયનાજી, સૂત્રદાની જિપમા શોળરે ॥ જીવરાજ પરે ગચ્છ
 ચિંતા કરેજી, મીઠા ઇક્ષુસમ ખોલરે ॥ સેવો ॥ ૫ ॥
 સાધ્યું મન તે સાધુ ભલાજી, ચરણ કરણ ગુણ ખાણરે ॥
 નવ કલ્પી વિહાર જે આહરીજી, ભવિનું ટાલ્યું અનાણરે ॥
 સેવો ॥ ૬ ॥ મલ ઉપશમ ક્ષય જિપશમેજી, ક્ષયથી
 ત્રિવિધે હોએ જેહરે ॥ શઠશઠ ખોલે સોહામણોજી, પ્ર-
 ભુમું દર્શન તેહરે ॥ સેવો ॥ ૭ ॥ પાંચ ભેદે જ્ઞાનીએ
 જ્ઞાન કહ્યુંજી, પ્રત્યક્ષ પરોક્ષ ભેદ સહિત રે ॥ અનર્પિત
 અર્પિત નયવળીજી, જે વિસંવાદ રહિત રે ॥ સેવો ॥
 ૮ ॥ સંજમ સંતર ભેદે હુવેજી, જેહ આહરે દુઃખ ભય
 રે ॥ દિશા બગરણ ઈંડાં કહીજી, સુરવધૂ નમે વળી પા-
 ચરે ॥ સેવો ॥ ૯ ॥ દ્વાદશ ભેદે જે તપ ભણ્યોજી, તે
 બાહ્ય અભ્યંતરથી હોએરે ॥ ક્ષમા સહિત આરાધતાજી,
 પાતિક ન રહે કોયરે ॥ સેવો ॥ ૧૦ ॥ એમ નવ પદ
 ગુણ રતનોજી, પારન લહે મતિમંતરે ॥ ધર્મચંદ્ર કર

જેડીનેજી, કહે તારજો ભગવંતરે ॥ સેવો ॥ ૧૨ ॥

॥ અથ શ્રી સિદ્ધચક્રજીનું સ્તવન. ॥

॥ શીખ સાચુજી દેહરે વહુજી રહો ઠંગે ॥ એ
દેશી ॥ સિદ્ધચક્રને ભજીએરે ॥ કે ભવિયજી ભાવ ધરી ॥
મદ માનને તજીએરે ॥ કે કુમતા દૂરકરી ॥ એ આંકણી ॥
પેહેલે પદે રાજેરે, કે અરિહંત શ્વેતતણું ॥ બીજે પદે
છાજેરે, કે સિદ્ધ પ્રગટ ભણું ॥ સિદ્ધ ॥ ૧ ॥ ત્રીજે પદે
પીળારે, કે આચારજી કહીએ ॥ ચોથે પાઠ કરે, કે નીળ-
વરણ લહીએ ॥ સિદ્ધ ॥ ૨ ॥ પાંચમે પદે સાધુરે, કે તપ
સંજમ સૂરા ॥ શામ વરણે સોહરે, કે દર્શન શુભ પૂરા ॥
સિદ્ધ ॥ ૩ ॥ દર્શન નાણુ ચારિત્રે, કે તપ સંજમ
શુદ્ધ વરો ॥ ભવિ ચિત્ત આણીરે, કે હૃદયમાં ધ્યાન ધરો ॥
સિદ્ધ ॥ ૪ ॥ સિદ્ધચક્રને ધ્યાનેરે, કે સંકટ ભય ન
આવે ॥ કહે ગૌતમ વાણીરે, કે અમૃત પદ પાવે ॥
સિદ્ધ ॥ ૫ ॥

॥ અથ શ્રી સિદ્ધચક્રજીનું સ્તવન. ॥

॥ નિદ્રાડી વેરણ હુધ રહી ॥ એ દેશી ॥ શ્રી સિદ્ધ-
ચક્ર આરાધિયે, જિમ પામે હો ભવિ કોડિ કલ્યાણ કે ॥
શ્રી શ્રીપાલ તણી પદે, સુખ પામે હો લહો નિર્મલ ના-
ણકે ॥ ૧૧ ॥ નવ પદ ધ્યાન ધરો સદા ॥ ચોથે ચિત્ત
હો આણી બહુ ભાવ કે ॥ વિધિ આરાધન સાચવો, જિમ
જગમાંહો હોયે જસનો જમાવકે ॥ નવ ॥ ૨ ॥ કેશર
ચંદન કુસુમશું, પૂજને હો ભવેખીયે ધૂપ કે ॥ કુંદર્

અગરને અરગળ, તપ દીનતા હો કીળે' ધૃત હીપકે ॥
 નવ૦ ॥ ૩ ॥ આશો ચૈત્ર શુકલ પક્ષે, નવ દિવસ હો
 તપ કીળે' એહકે ॥ સહજ સોભાગ સુસંપદા, સોવન સમ-
 હો જલકે તસ દેહકે ॥ નવ૦ ॥ ૪ ॥ જાવ જીવ શકતે
 કરો જિમ પામે હો નિત્ય નવલા લોગ કે ॥ ચાર વરસ
 સાહા તથા, જિન શાસન હો એ મોહોટો યોગકે ॥ નવ૦
 ॥ ૫ ॥ શ્રી વિમલદેવ સાન્નિધ્ય કરે, ચક્રકેસરી હો હોએ
 તાસ સહાયકે ॥ શ્રી જિનશાસન સોહિયે, એહ કરતાં હો
 અવિચલ સુખ થાય કે ॥ નવ૦ ॥ ૬ ॥ મંત્ર તંત્ર મણિ
 ઔષધિ, વશ કરવા હો શિવરમણિ કાજકો ॥ ત્રિભુવન તિલક
 સમોવડી, હોયે તે નરહો કહે નય કવિ રાજકે ॥ નવ૦
 ॥ ૭ ॥ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી દીવાલીનું સ્તવન. ॥ X

॥ વાલ્હાણની વાટડી અમે' જોતાંરે ॥ એ દેશી ॥

॥ જય જિનવર જગ હિતકારીરે, કરે સેવા સુર
 અવતારીરે, જોતમ પમુહા ગણધારી ॥ ૧ ॥ સનેહી વી
 રજી જયકારીરે ॥ અંતરંગ રિપુને ત્રાસેરે, તપ કોપાટોપે
 વાસેરે, લક્ષ્મી કેવલ નાણુ ઊલ્લાસે ॥ સ૦ ॥ ૨ ॥ કટિલં
 કે' વાહ વહાયરે, પણુ જિનસાથે' ન ઘટાયરે, તેણે' હરિ-
 લંછન પ્રભુ પાય ॥ સ૦ ॥ ૩ ॥ સવિ સુરવહુ થેઈ થેઈ
 કારારે, જલપંકજની પરે' ન્યારારે, તણુ તૃષ્ણા લોગ વિ-
 કારા ॥ સ૦ ॥ ૪ ॥ પ્રભુ દેશના અમૃત ધારારે, જિનધર્મ
 વિષે રથાકારારે, જેણે' તારથા મેઘ કુમારા ॥ સ૦ ॥ ૫ ॥

ગૌતમને કેવલ આલીરે, વરયા સ્વાંતિયે શિવ વરમાલીરે,
કરે ઊત્તમ લોક દીવાલી ॥ સ૦ ॥ ૬ ॥ અંતરંગ અલ-
ચ્છ નિવારીરે, શુભ સન્નનને ઊપગારીરે, કહે વીર પ્રભુ
હિતકારી ॥ ૦ ॥ ૭ ॥ ॥ ઇતિ ॥ ૧૯ ॥

॥ અથ શ્રી વીરપ્રભુનું દીવાલીનું સ્તવન. ॥ ૧

॥ મારગ દેશક મોક્ષનોરે, કેવલ જ્ઞાનનિધાન ॥ ભાવ-
દયાસાગર પ્રભુરે, પર ઊપગારી પ્રધાનોરે ॥ ૧ ॥ વીર-
પ્રભુ સિદ્ધ થયા ॥ સંઘ સકલ આધારોરે, હવે ઇષ્ટ ભરત-
માં ॥ કોણ કરશે ઊપગારોરે ॥ વીર૦ ॥ ૨ ॥ નાથ વિ-
હુણું સૈન્ય જયુંરે, વીર વિહુણારે જીવ ॥ સાધે કોણ આ-
ધારથીરે, પરમાનંદ અભંગોરે ॥ વીર૦ ॥ ૩ ॥ માત-
વિદ્યે બાલ જયૂરે, અરહો પરહો અથડાય ॥ વીર વિદ્યે
જીવડારે, આકુલ વ્યાકુલ થાયરે ॥ વીર૦ ॥ ૪ ॥ સંશય
છેદકવીરનોરે, વિરહ તે કેમ ખમાય ॥ જે દીઠે સુખ ઊ-
પજેરે, તે વિષ્ટ કેમ રહેવાયોરે ॥ વીર૦ ॥ ૫ ॥ નિર્ધા-
મક ભવ સમુદ્રનોરે, ભવઅડવિ સથ્ય વાહ ॥ તે પરમેશ્વર
વિષ્ટ મલેરે, કેમ વાધે ઊત્સાહોરે ॥ વીર૦ ॥ ૬ ॥ વીર-
યકાં પણ શ્રુત તણોરે, હતો પરમ આધાર ॥ હવે ઇહં
શ્રુત આધાર છે રે, અહો જિનમુદ્રા સારોરે ॥ વીર૦ ॥
૭ ॥ ત્રણ કાલે સવિજીવનેરે, આગમથી આણુંદ ॥ શેવો
ધ્યાવો ભવિજનારે, જિન પડિમા સુખકંદોરે ॥ વીર૦ ॥
૮ ॥ ગણધર આચારજ મુનિરે, સહને એણીપરે સિદ્ધિ ॥
ભવ ભવ આગમ સંગથીરે, દેવચંદ્ર પદ લીધરે ॥ વીર૦
॥ ૯ ॥ ॥ ઇતિ ॥

✱ ॥ અથ દીવાલીનું સ્તવન. ॥

॥ પ્રભુ કંઠે ઠવિ કુલની માલા ॥ એ દેશી ॥

॥ રમતી ગમતી હમુને સહેલી, બેઠું મલી લીલુથેં
એક તાલીરે સખિ આજ અનોપમ દીવાલી ॥ લીલુ વિ-
લાસે પૂરણુ માસે, પોષ દશમ નિશિ રતીયાલીરે ॥ સં
॥ ૧ ॥ પશુ પખી વસીઆં વનવાસે, તે પણુ સુખીયાં
સમકાલીરે ॥ સં ॥ એણી રાત્રેં ઘેર ઘેર આચ્છવ હોશે,
સુખીયાં જગતમાં નર નારીરે ॥ સં ॥ ૨ ॥ ગિતમ ગ્રહ
વિશાખા જોગે, જન્મ્યા પ્રભુજી જયકારીરે ॥ સં ॥
સાતે નરકેં થયાં અજવાલાં, થાવરને પણુ સુખકારીરે ॥
સં ॥ ૩ ॥ માતા નમી આઠે દિગકુમરી, અધોલોકની
વસનારીરે ॥ સં ॥ સતી ધર ઈશાનેં કરતી, જોજન
એક અશુચિ ટાલીરે ॥ સં ॥ ૪ ॥ ગિધ્વં લોકની આઠ
જ કુમરી, વરસાવે જલ કુસુમાલીરે ॥ સં ॥ પૂરવ રૂચક
આઠ હપંણુ ધરતી, હક્ષિણની અઠ કલશાલીરે ॥ સં ॥
॥ ૫ ॥ અઠ પચ્છમની પંખા ધરતી, ગિત્તર આઠ ચમર
હાલીરે ॥ સં ॥ વિદિશીની ચઊ દીપક ધરતી, રૂચક
દ્વીપની ચઊ બાલીરે ॥ સં ॥ ૬ ॥ કેલતણા ધર ત્રણ
કરીને, મહાન સ્નાન અલંકારીરે ॥ સં ॥ રક્ષા પોટલી
ખાંધી બેહુને, મંદિર મેહેલ્યાં શણુગારીરે ॥ સં ॥ ૭ ॥
પ્રભુ સુખ કમલેં અમરી ભમરી, રાસ રમતી લટકાલીરે ॥
સં ॥ પ્રભુ માતા તું જગતની માતા, જગ દીપકની ધર-
નારીરે ॥ ૮ ॥ માણ તુજ નંદન ધણું જીવે, ગિતમ

જીવને જીવગારીરે ॥ સં ॥ છપ્પન દિગ કુમરી ગુણ
ગાતી, શ્રી શુભવીર વચન શાહીરે ॥ સખિં ॥ ૬ ॥
॥ ઇતિ ॥ ૮૦ ॥

॥ નવપદ સ્તવન.

વીરજીવંદની વાણી, ચિત્ત ધરજો અભિઅસમાણી;
હો ભવીયાં, નવપદ નિત્ય નિત્ય સેવો. ॥ ૧ ॥
અરિહંત પદ સુખકારી, બીજે સિદ્ધ નમો હિતકારી;
હો ॥ ભ૦ ॥ ન૦ ॥ ૨ ॥
આચારજ સુવિચારી, ઉવગ્રાય તે શ્રુત ઉપકારી હો;
હો ॥ ભ૦ ॥ ન૦ ॥ ૩ ॥
સત્તાવીશ ગુણધારી, એસે સાધુ નમો પ્રદાચારી હો;
હો ॥ ભ૦ ॥ ન૦ ॥ ૪ ॥
દંસણ નાણ નમીજે, વહી ચારિત્ર મહા તપ હીજે હો;
હો ॥ ભ૦ ॥ ન૦ ॥ ૫ ॥
કર્મ ગહન તપ કાપે, એતો મનવંછીત સુખ આપે હો;
હો ॥ ભ૦ ॥ ન૦ ॥ ૬ ॥
સમયાં સંકટ ભાજે, જસુ દિન દિન મંગળ છાજે હો;
હો ॥ ભ૦ ॥ ન૦ ॥ ૭ ॥
નવપદ જે નર ધ્યાવે, તે તો સુરનર શિવસુખ પાવે હો;
હો ॥ ભ૦ ॥ ન૦ ॥ ૮ ॥
ભક્તિ વિદ્યાસે જે ગાવે, તેતો સુરનર શિવસુખ પાવે હો;
હો ॥ ભથ ન૦ ॥ ૯ ॥

શ્રી પદ્મવિજયણ કૃત શ્રી સિદ્ધચક્ર સ્તવન.

સિદ્ધચક્ર વર સેવા કીજે, નરભવ લાહો લીજેજીરે,
 વિધિ પૂર્વક આરાધન કરતા, ભવભવ પાતીક છીજે,
 સવિજન ભણ્યેજીરે, અવર અનાદિની ચાલ,
 નિત્ય નિત્ય તજિયેજીરે. એ આંકણી ॥ ૧ ॥

દેવનો દેવ દયાકર ઠાકર, ચાકર સુરનર ઇંદ્રજી,
 ત્રિગટે ત્રિભુવન નાયક બેઠા, પ્રણમો શ્રી જિનચંદ. ભ. ૨
 અજ અવિનાશી અકળ અજરામર, કેવળ દંસણ નાણીજી,
 અવ્યાબાધ અનંત વીર્યાજી, સિદ્ધ પ્રણમો ગુણખાણી. ભ. ૩
 વિદ્યા સૈભાગ્ય લક્ષ્મી પીઠ. મંત્ર રાજયોગ પીઠજી,
 સુમેરૂ પીઠ એ પંચ પ્રસ્થાને, નમો આચારજી ઇંદ. ભ. ૪

શ્રી સિદ્ધચક્ર સ્તુતિ ॥

વીર જીનેશ્વર અતિ અલવેસર, જ્ઞાતમ ગુણના દરિયાજી.
 એક દિન આજ્ઞા વીરની લઈને, રાજગ્રહી સંચરીયાજી.
 શ્રેણિક રાજા વંદન આવ્યા, ઉલટ મનમાં આણીજી;
 પર્ષદા આગલ ખાર બિરાદે, હવે સુણો ભવી પ્રાણીજી. ૧
 માનવ ભવ તુમે પુન્યે પામ્યા, શ્રી સિદ્ધ ચક્ર આરાધાજી;
 અરિહંત સિદ્ધ સૂરિ ઉન્વઝાયા, સાધુ દેખી ગુણ વાધેજી.
 દરસણ નાણુ ચારિત્ર તપ કીજે, નવપદ ધ્યાન ધરીજેજી;
 ધુર આસોથી કરવા આંબિલ સુખ સંપદા પીમીજેજી. ૨
 શ્રણીકરાય જ્ઞાતમને પૂછે, સ્વામીએ તપ કેણે કીધાજી;
 નવ આંબિલ તપ વિધિશું કરતાં, વંછિત સુખ કેણે લીધાજી

૧મધુરી ધ્વની યોડ્યા શ્રી ગોતમ સાંભળો શ્રેષ્ઠિકરાંય વચણાંજી;
 રોગ ગયો ને સંપદા પામ્યા, શ્રી શ્રીપાળ ને મૃત્યુણાંજી. ૩
 રૂમ જુમ કરતી પાથે નેહર. દીસે દેવી રૂપાલીજી;
 નામ ચક્રકેસરીને સિદ્ધાર્થ, આદિ જીનવર રખવાલોજી.
 વિદ્ય કોડ હરે સહુ સંઘનાં, જે સેવે એના પાયજી;
 ભાણુવિજય કવિ સેવક નય કહે, સાનિધ કરજો માયજી. ૪

॥ સિદ્ધચક્રે સ્તુતિ

શ્રી સિદ્ધચક્ર સેવો સુવિચાર, આણી હૈયડે હરખ અપાર,
 જીમ લહો સુખ શ્રીકાર, મન શુદ્ધે ઓલી તપ કીજે;
 અહોનિશ નવપદ ધ્યાન ધરીજે, જિનવર પૂજા રચિને
 પડિભ્રમણાં દોય ટંકના કીજે, આઠે થુમ્બે દેવ વંદીજે.
 ભુમિ સંતારો કીજે, મૃષા તણો કીજે પરિહાર,
 અંગે શિયલ ધરીજે સાર, દીજે દાન અપાર ૧
 અરિહંત સિદ્ધ આચાર્ય નમીજે, વાચક સર્વે સુધુ વંદીજે,
 હંસજી નાણુ સુણીજે, ચારિત્ર તપનું ધ્યાન ધરીજે;
 અહોનિશ નવપદ ગણું ગણીજે, નવ આંખિલ પણુ કીજે,
 નિશ્ચલ રાખી મન હો નિશ્ચે, જપીએ પદ એક એક ધણ;
 નોકારવાલી વીશ; છેલ્લે આંખિલ મોટો તપ કીજે,
 સત્તરબેદી જિન પુજા રચીજે, માનવ ભવ લાહો લીજે. ૨
 સાતસેં કુષ્ઠિયોના રોગ, નાઠા ચંત્ર નમણુ સંજોગ,
 દૂર હુઆ કર્મના ભોગ, અઠારે કષ્ટ દુરે ભજો;
 દુઃખ દોહગ દુર પલાએ, મન વંછિત સુખ થાય,

નિરધેનીયાને દે બહુધન, અપુત્રિયાને ઘે પુત્ર રતન.

સેવે શુદ્ધ મન, નવકાર સમૌ નહી કોઈ મંત્ર;

સેવો ભવિ હરખંત.

૩

જિમ સેવ્યાં મયણાં શ્રીપાળ, જિમર રોગ ગયો સુખ રસાલ,

પામ્યા મંગળમાળ, શ્રીપાલતણી પેરે એ અરાધે;

દીન દીન દોલત તસ ઘર વાધે, અતિ શિવ સુખ સાધે,

વિમલેશ્વર ચક્ષુ સેવા સારે, આપદા કષ્ટને દૂર નિવારે;

દોલત લક્ષ્મી વાધે, મેઘવિજય કવિયણુના શિષ્ય.

આણી હૈયડે ભાવ જગદીશ, વિનય વદે નિશદીશ.

૪

શ્રી સિંધ્યકની સ્તુતિ.

જિનશાસન વંછીત પુરણુ દેવ રસાલ,

ભાવે ભવી ભણીયે, સિદ્ધચક્ર ગુણમાલ;

તિહું કાલે એહની, પુજા કરે ઉજમાલ,

તે અમર અમરપદ, સુખ પામે સુવિશાલ.

૧

અરિહંત, સિદ્ધ વંદો, આચારજી ઉવઝાય,

મુનિ દરિસણુ નાણુ, ચરણુ તપ એ સમુદાય;

એ નવપદ સુમુદિત, સિદ્ધચક્ર સુખદાય,

એ ધ્યાને ભવિનાં, ભવ કોટિ દુઃખ બાય.

૨

આસો ચૈતરમાં, સુદિ સાતમથી સાર,

પુનમ લગે કીજે, નવ આંખિલ નિરધાર;

દોય સહસ ગણેલું, પદ સમ સાડાચાર,

એકાશી આંખિલ તપ, આગમને અનુસાર.

૩

સિદ્ધચક્રનો સેવક, શ્રી વિમલેસર દેવ,

શ્રીપાલ તણી પેરે, સુખ પુરે સ્વયમેવ;

દુઃખ દોહગ નાવે, જે કરે એહની સેવ,
શ્રી સુમતિ સુશુરનો, રામ કહે નિત્ય મેવ.

શ્રી સિદ્ધચક્રનો સ્તુતિ.

અરિહંત નમો વલી સિદ્ધ નમો, આચારજી વાચક સાહુ નમો.
દર્શન જ્ઞાન ચરિત્ર નમો, તપ એ સિદ્ધચક્ર સદા પ્રણમો. ૧
અરિહંત અનંત થયા થાશે, વલી ભાવ નિખેપે ગુણ ગાશે;
પહિકકમણાં દેવવંદન વિધિશું; આંખિલ તપ ગણણું ગણો વિધિશું.
છહ રી પાલી જે તપ કરશે, શ્રીપાલ તણી પરે ભવતરસે;
સિદ્ધચક્રને કુણુ આવે તેલે, એહવા જિન આગમ ગુણુ બોલે. ૨
સાઠાચાર વરસે તપ પુરો, એ કર્મ વિહારણુ તપ શુરો;
સિદ્ધચક્રને મન મંદિર થાપો; નય વિમલેસર વર આપો. ૪

॥ ઇતિ. ॥

નવપદ્મની સ્તુતિ.

પ્રહ ઉઠી વંદુ, સિદ્ધચક્ર સદાય,
જપીએ નવપદ્મનો, જાપ સદાય સુખદાય;
વિધિપૂર્વક એ તપ, જે કરે થઈ ઉજમાલ,
તે સાવ સુખ પામે, જિમ મયણું શ્રીપાળ. ૧
માલવપતિ પુત્રિ, મયણું અતિ ગુણવંત,
તસ કર્મ સંયોગે કોઠી મિલીઓ કંત;
શુર વયણે તે હો, આરાધ્યું તપ તેહ,
સુખ સંપદ વરિયા, તરિયા ભવજલ તેહ. ૨
આંખિલ ને ઉપવાસ, છઠ્ઠ વલી અકૃમ,
દશ અઠાઈ પંદર માસ, છ માસ વિશેષ;
ઈત્યાદિક તપ બહુ, સહુ માહિ શિરદાર.
જે ભવિયણુ કરશે, તે તરસે સંસાર. ૩
તપ સાનિધ્ય કરશે; શ્રી વીમલેસર યક્ષ.

સહુ સંઘના સંકટ, યુરે થઈ પ્રત્યક્ષ;
પુંડરિક ગણધાર, કનકવિજય બુધ્ધિ શિષ્ય,
બુધ દર્શન કવિજય કહે, પહોંચે સકલ જગીશ. ૪.

॥ ઇતિ. ॥

શ્રી ગૌતમ સ્વામીનો રાસ.

ઢાળ પહેલી.

વીર જિજ્ઞેસર ચરણકમલકમલા ક્યવાસો, પણમવિ પભણિસુ
સામિ સાલ ગાયમગુર રાસો; મણુ તણુ વયણુ એકંત કરવિ નિસુણો
બો ભવિઆ, જિમ નિવસે તુમ દેહગેહ ગુણુગણુ ગહગહિઆ. ૧.
જંબુદીવ સિરિભરહખિત ખોણીતલમંડળુ, મગધદેશ સ્નેનીય નરેસ
રીકિદલ બલખંડળુ; ધણુવર ગુપ્તર નામ ગામ જહિં ગુણુગણુ સજ્જન
વિધ વસે વસુભૂષ તથ તસુ પુહવી ભજ્જન. ૨. તાણુ પુત્ત સિરિદંદ-
ભૂષ ભૂવલય પ્રસિદ્ધો, ચક્રિદહ વિજ્જન વિવિહ રૂવ નારિ રસ વિદ્ધો
(લુદ્ધો); વિનય વિવેક વિચાર સાર ગુણુગણુહ મનોહર, સાત હાથ
સુપ્રમાણુ દેહરૂપે રંભાવર, ૩. નયણુ વયણુ કર ચરણુ જિજ્ઞુવિ પંકજ
જળે પાડિઅ, તેજે તારાચંદ સૂર આકાશે ભમાડિઅ; રૂવે મયણુ
અનંગ કરવિ મેહિહિઓ નિરધાડિઅ, ધીરમેં મેર ગંભીર સિંધુ ચંગિમ
ચયચાડિઅ. ૪. પેખવિનિરૂવમ રૂવ જનસ જણુ જંપે કિંચિઅ, એકાકી
કલિભીતે ઇથ ગુણુ મેહક્યા સંચિઅ; અહવા નિશ્ચે પુવ્વજન્મે
જિજ્ઞુવર ઇણે અંચિઅ, રંભા પકિમા ગૌરિ ગંગ રતિ હા વિધિ
વંચિઅ. ૫. નહિ બુધ નહિ ગુરૂ કવિ ન કોઇ જસુ આગળ રહિઓ,
પંચસયાં ગુણુપાત્ર છાત્ર હીડે પરિવરિઓ; કરે નિરંતર યજ્ઞકર્મ
મિથ્યામતિ મોહિઅ, ઇણે જલિ હોસે ચરણુનાણુ દંસણુહ વિસોહિઅ. ૬.

પહેલી ઢાળનો અર્થ.

જ્ઞાનરૂપી લક્ષ્મીએ જ્યાં નિવાસ કરેલો છે એવા વિરજિતેશ્વરના
ચરણકમળને પ્રણામ કરીને ગૌતમ ગુરૂનો રાસ કહેશું. હે ભવ્ય જીવો !
તમે તે (રાસ) મન વચન કાયાને એકાગ્ર કરીને સાંભળો કે જેથી

તમારા દેહરૂપી ધરમાં ગુણનો સમૂહ ગહગહાટ કરતો આવીને વસે. જ્યૌહીપમાં ભરત નામે ક્ષેત્ર છે. તેમાં પૃથ્વીતળના આભૂષણ જેવો મગધ નામે દેશ છે. ત્યાં રિપુ જે શત્રુ તેના દળ કેમ લસકરના બળનું ખંડન કરનાર શ્રેણિક નામે રાજા છે. તે (મગધદેશ) માં ધને કરીને શ્રેષ્ઠ (દ્રવ્યવાળું) ગુપ્તર નામે ગામ છે. ત્યાં ગુણગણની શય્યા સમાન વસુભૂતિ નામે વિપ્ર (બ્રાહ્મણ) વસે છે. તેને પૃથ્વી નામે ભાયા (સ્ત્રી) છે. તેનો પુત્ર ઇંદ્રભૂતિ નામે છે તે પૃથ્વીના વલયમાં (સર્વત્ર) પ્રસિદ્ધ છે; અને યોદ્ધાવિદ્યારૂપ વિવિધ રૂપવાળી સ્ત્રીના રસથી વિધાયેલો છે અર્થાત્ યોદ્ધા વિદ્યામાં પ્રવીણ છે, તેમાં લુપ્ત થયેલ છે. તે વિનય, વિવેક ને સાર વિચારાદિ ગુણના સમૂહથી મનોહર છે. તેનું શરીર સાત હાથ પ્રમાણ છે અને રૂપે કરીને રંભા-અપ્સરાના વર (સ્વામી) ઇંદ્ર જેવો છે. તેના નેત્રકમળ, વદનકમળ, કરકમળ અને પદકમળ એવાં સુંદર છે કે જેણે બીજા પંક્તિ કેમ કમળને તો જળમાંજ પાડી દીધાં છે અર્થાત્ ત્યાંજ નિવાસ કરાવ્યો છે અને પોતાના તેજે કરીને તારા, ચંદ્ર અને સૂર્યને તો આકાશમાં ભમાડ્યા છે-ભમતા કરી મુક્યા છે. રૂપે કરીને મદન કેમ કામદેવને અનંગ-અંગ વિનાનો કરીને કાઢી મેલ્યો છે. ધૈર્યતામાં મેરૂ જેવો છે, ગંભીરતામાં સિંધુ કેમ સમુદ્ર જેવો છે અને મનોહરપણાના સંચયનું સ્થાન છે. તેના નિઃપમ (ઉપમા વિનાના) રૂપને જોઈને લોકો કાંકર એમ કહે છે કે (વિદ્યાતાએ) કળિકાળના ભયથી અથવા ગુણને આમાંજ એકઠા સંચી રાખ્યા છે; અથવા આણે પૂર્વજન્મમાં જરૂર જીવેશ્વરને પૂજ્યા છે; તેથી તેણે રંભા, પદ્મા (લક્ષ્મી), ગંધારી, ગંધા. રતિ અને વિધિ તે સર્વને વંચ્યા છે (હયા છે). કોઈ યુધ્ધ (પંડિત), કોઈ ગુરુ કે કોઈ કવિ તેની આગળ રહી શક્યા નથી અર્થાત્ તે સર્વને આણે જીતી લીધા છે. (અહીં શ્લોકમાં યુધ્ધ, ગુરુ ને શુદ્ધ આ ત્રણેને જીત્યાનું સૂચ્યું છે). તે પાંચસે ગુણવાન છાત્રો (શિષ્યો) થી પરવરેલો સર્વત્ર ફરે છે; અને મિથ્યાત્વથી મોહિત મનિવાળો હોવાથી યશ કર્મ કરે છે. પરંતુ તે જીવેતેજ મિપથી તેને ચરણ (ચારિત્ર), જ્ઞાન ને

દર્શનની વિશુદ્ધિ પ્રાપ્ત થવાની છે: અર્થાત્ તે કારણ ઉલટું તેને
રત્નત્રયીના લાભ માટે થવાનું છે.

વસ્તુ.

જંઘુદીવહ જંઘુદીવહ, ભરહવાસંભિ, ભૂમિતળમંડલ, મગધદેસ,
સેણિયનરેસર, વર ગુબ્બર ગામ તિહાં, વિષ્ણુ વસે વસુભૂય સુંદર;
તસુ ભજ્જન પુહવી, સયલ ગુણગણ રૂવનિહાણ; તાણુ પુત્ર વિજ્ઞાનિસો,
ગાયમ અતિહિ સુજ્ઞણ. ૭.

અર્થ.

જંઘુદીપના ભરતક્ષેત્રમાં, ભૂમિતળના મંડનભૂત મગધદેશમાં
શ્રેણિક નામે રાજા છે. ત્યાં શ્રેષ્ઠ ગુબ્બર નામે ગામ છે. તે ગામમાં
વસુભૂતિ નામે સુંદર વિષ્ણુ વસે છે. તેની ભાર્યા સકળ ગુણગણના
નિધાનભૂત પૃથ્વી નામે છે. તેનો પુત્ર વિદ્યાવટે અલંકૃત અતિ સુજ્ઞણ
ગૌતમ નામે છે.

ભાષા. (હાળ ખીજ)

ચરમ જિણેસર કેવળ નાણી, ચક્રવિહ સંધ પછડા જાણી;
પાવાપુર સામી સંપત્તો, ચક્રવિહ દેવ નિકાયહિ જીતો. ૮. દેવે સમ-
વસરણુ તિહાં કીજે, જિણુ દીઠે મિથ્યામતિ ખીજે; ત્રિભુવનગુરુ
સિંધાસણે બેઠા, તતખિણુ મોહ દિગતે પછડા. ૯. ક્રોધ માન માયા
મદ્દેવરા, જાએ નાહા જિમ દિને ચારા; દેવદુઃખિ આકાશે વાળે,
ધર્મનરેસર આવ્યા ગાળે. ૧૦. કુસુમ વૃષ્ટિ વિરચે તિહાં દેવા, ચક્રસહ
ધંડજ માગે સેવા; ચામર છત્ર શિરોવરિ સોહે, રૂપે જિણુવર જગ
સમોહે (સહુ મોહે), ૧૧. ઉપસમ રસભરભારિ વરસંતા,
ચોજનવાણિ વખાણુ કરંતા; જાણિઅ વર્ધમાન જિન પાયા, સુરનર
કિંનર આવે રાયા. ૧૨. કાંતિસમૂહે ઝલઝલકંતા, ગયણુ વિખાણુ
રણુરણકંતા; પેખવિ ધંદભૂઈ મન ચિંતે, સુર આવે અમહ યજ
હોવતે. ૧૩. તીર તરંડક જિમ તે વહત્રા, સમવસરણુ પહુતા
ગહગહતા; તો અભિજ્ઞાને ગાયમ જંપે, તિણે અવસરે કોપે તણુ
કંપે. ૧૪. મૂઠા લોક અજાણ્યો બોલે, સુર જાણુતા ધમ દાંધ ડોલે;

મૂ આગળ કે બાજુ બાજીને, મેર અવર કિમ ઓપમ દીને. ૧૫.

અર્થ.

છેલાતીર્થકર (શ્રી મહાવીર સ્વામી) કેવળજ્ઞાની થયા. પછી ચતુર્વિધ (સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવિકા) સંઘની પ્રતિષ્ઠા કરવાનો અવસર જાણી સ્વામી પાવાપુરે સંપ્રાપ્ત થયા [આબ્યા]. તેઓ ચાર પ્રકારની (ભુવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષી ને વૈમાનિક) દેવનિકાય (દેવજાતિ) થી યુક્ત (પરવરેલા) હતા. ત્યાં [પાવાપુરીના ઉદ્યાનમાં] દેવોએ સમવસરણ એવું ક્યું કે જેના દેખવાથી મિથ્યામતિ અથવા મિથ્યામતિવાળા જીવો ખીજે અર્થાત્ ખેદ પામે (નાખુશ થાય). તે સમવસરણમાં ત્રિભુવનગુરૂ [વીર પરમાત્મા] સિંહાસનપર આવીને બેઠા. તત્કાળ મોહ તો દિગંતમાં [દિશાના અંતમાં] પેસી ગયો, અને ક્રોધ માન માયા ને મદનો સમૂહ અથવા તેને દોષવાળા જીવો તો પ્રભુને જોઈને જેમ દિવસે ચોર નાસી જાય-સંતાઈ જાય તેમ નાસી જવા લાગ્યા. આકાશમાં દેવદુંદુભિ વાગવા લાગી તે ધર્મનરેશ્વર પધાર્યાથી ગાજતી ન હોય અથવા સૌને ખચર આપતી ન હોય તેમ જળાવા લાગ્યું. દેવતાઓએ ત્યાં કુસુમની(જાનુ પ્રમાણ) વૃદ્ધિ કરી અને ચોસઠ ધંદો પ્રભુ પાસે સેવાની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યા, અર્થાત્ 'તમારી સેવા અમને આપો ' એમ કહેવા લાગ્યા. પ્રભુના મસ્તક ઉપર ચામર ને છત્ર શોભવા લાગ્યા, અને પોતાના રૂપે કરીને પ્રભુ જગતને મોહ પમાડવા લાગ્યા. પછી ઉપશમરૂપી રસનો સમૂહ ભરી ભરીને પ્રભુ વરસવા લાગ્યા અને યોજન પર્યંત[ચારે બાજુ] સાંભળી શકાય તેવી વાણીવડે વખાણ કરવા લાગ્યા, અર્થાત્ ધર્મોપદેશ દેવા લાગ્યા. આ પ્રમાણે વર્ધમાન સ્વામીને પધાર્યા જાણીને દેવતાઓ, મનુષ્યો, કિન્નરો (વ્યંતરો) અને તેના રાજાઓ આવવા લાગ્યા. તેમની કીર્તના સમૂહ કરીને આકાશમાં ઝળઝળાટ થઈ રહ્યો અને આકાશમાંથી કિતરના વિમાનોવડે રણરણાટ શબ્દ થઈ રહ્યો. તે જોઈને ધંદ્રભૂતિ (ગીતમ) વિપ્ર મનમાં ચિંતવવા લાગ્યો કે આ દેવતાઓ અમારા યજ્ઞ નિમિત્તે આવે છે. પછી તીરના તરંડની જેમ તે દેવતાઓ તો એકદમ વહેતા સતા ગહગહાટ કરતા સમવસરણમાં પહોંચ્યા.

મયા. એટલે અભિમાનવડે ગૌતમ કહેવા લાગ્યા અને તે અવસરે કોપવડે તેમનું શરીર કંપવા લાગ્યું, (તેઓ શું કહેવા લાગ્યા? આમ કહેવા લાગ્યા કે)-મૂઠ [મૂર્ખ] એવા લોકો (મનુષ્યો) તો અન્નાણ્યું એલે અર્થાત્ મને સર્વજ્ઞને મુકાને બીજો ચાલ્યા જાય-બીજાની પ્રશ્નસાકરે, પણ આ તો દેવતાઓ જાણુ કહેવાય, છતાં તે આમ કેમ ડોલાયમાન થાય છે ! આ દુનિયામાં મારી પાસે-મારાથી અધિક બીજો જાણુ કોણ છે ? અને મેં દિપરાંત બીજી ઉપમાજ ક્યાં છે કે દેવાય ? અર્થાત્ ઉંચામાં ઉંચી મેંની ઉપમા છે તેને લાયક તો હું છું, છતાં આમ કેમ થાય છે ? વસ્તુ.

વીર જિજ્ઞુસુ વીર જિજ્ઞુસુ. નાણુસંપન્ન, પાવાપુરિ સુરમહિઅ પત્તનાહ સંસાર તારણુ, તિહિં દેવે નિમ્મવિઅ સમોસરણુ બહુ સુખ-કારણુ, જિજ્ઞુસુ જગ ઉજ્જોઅકર, તેજે કરી દિણુકાર; સિંહાસણુ સામી હોયો, હુઓ સુજયજયકાર ૧૬.

અર્થ.

વીરપ્રભુ કેવળગાનથી યુક્ત થયા પછી દેવપૂજિત સંસારથી તારનાર એવા તે નાથ પાવાપુરીએ પ્રાપ્ત થયા, અર્થાત્ પાવાપુરી આવ્યા, ત્યાં બહુ સુખનું કારણુ એવું સમવસરણુ દેવોએ નિર્મિત કર્યું (રચ્યું). જગતમાં ઉદ્યોતના કરવાવાળા, તેજે કરીને દિનકર (સૂર્ય) જેવા જિનેશ્વર સ્વામી સિંહાસનપર બિરાજમાન થયા અને સર્વત્ર જયજયકાર થયો,

ભ.પા (ઢાળ ત્રીજી.)

તવ ચહિઓ ધણુમાણુજને, ઇંદમુઠ ભદેવ તો, હું કારો કરિ સંચરિઅ, કવણુસુ જિજ્ઞુસુ દેવ તો. ૧૭. યોજન ભૂમિ સમોસરણુ પેખે પ્રથમારંભતો દહદહિસિ દેખે વિવિધ. વધુ, આવંતી સુર રંબ તો. ૧૮ મણિમય તોરણુ દંડ ધજ, કોસીસે નવ ધાટ તો; વયર વિવર્જિત જતુ ગણુ, પ્રાતિહારજ આઠ તો. ૧૯ સુરનર કિંનર અસુર વર, ઈંદ્ર ઈંદ્રાણી રાય તો; ચિત્તે ચમકિય ચિંતવે એ, સેવં-તા પ્રભુપાય તો. ૨૦. સહસદિરણુ સમ વીર જિજ્ઞુ, પેખવે રૂપ વિશાલ

તો; એહ અસંભવ (વ) સંભવે એ, સાચો એ ઇદ્રજળ તો ૨૧. તવ બોલાવે ત્રિજગ ગુરુ, ઇદ્રબુધ નામેણુ તો; શ્રીમુખે, સંસય સામિ સવે, ફેડે વેદ પચેણુ તો. ૨૨. માન મેલ્લી મદ ઠેલી કરી ભક્તિએ નામે શીસ તો; પંચ સયાંશું વ્રત લીઓ એ, ગોયમ પહેલો શીસ તો. ૨૩. બંધવ સંજમ સુણુવિ કરી, અગનિબુધ આવેય તો; નામ લેધ અબ્યાસ કરે, તે પણ પ્રતિબોધેય તો, ૨૪. ધણે અનુક્રમે ગણુ-હર રચણુ, થાપ્યા વીરે અગ્યાર તો; તવ ઉપદેસે ભુવન ગુરુ, સંયમ શું વ્રત બાર તો. ૨૫. બિહુ ઉપવાસે પારણું એ, આપણુપે વિહરંત તો; ગોયમ સંયમ જગ સયલ જયજયકાર કરંત તો. ૨૬. ?

અર્થ.

તે વખતે ઇદ્રભૂતિ બૂદેવ (બ્રાહ્મણ) નિવડ માનરૂપી ગજ ઉપર ચડ્યો અર્થાત અભિમાને બરાણો. તેથી હું કારો કરતો સતો ચાલ્યો કે તે જિનવર દેવ કોણુ છે ? આગળ ચાલતાં એક યોજન ભૂમિમાં સમવસરણુનો પ્રારંભ કરેલો દીડો, અને દશે દિશામાં વિવિધ સ્ત્રીઓ અને સુરરંભા (દેવાંગના-અપ્સરાઓ) ને આવતી જોઈ. વળી તે સમવસરણુનાં મણિમય તોરણુ, હજાર યોજનના દંડવાળા ધર્મધ્વજ અને ગદના કોસીસા (કાંગરા) ઉપર નવા નવા ઘાટ (વિચિત્ર રચનાના દેખાવ) દીઠા. તેમજ જાતિરેરથી પણ રહિત એવોપ્રાણીઓનો સમૂહ જોયો. આઠ પ્રતિહાર્ય દીઠા. વળી દેવો, મનુષ્યો વ્યંતરો, ભુવનપતિ દેવતાઓ, ઇંદ્રો, ઇંદ્રાણીઓ અને રાગજોને પ્રભુના ચરણકમળની સેવા કરતા દેખી ચિત્તમાં ચમત્કાર પામી ચિંતવવા લાગ્યો અને સહસ કિરણ (સૂર્ય) સમાન તેજસ્વી તેમજ વિશાળ રૂપવંત વીર જિનને જોઈને વિચારવા લાગ્યો કે આ બધી અસંભવિત વાત સંભવે છે-દેખાય છે તેથી જગજગતના સર્વ જીવોને

તેમને ઇંદ્રભૂતિ એવા નામથી ળોલાવ્યા, અને સ્વામીએ શ્રીમુખે વેદના પદોવડે કરીનેજ તેમના સર્વ સંશય ફેડી નાંખ્યા. પછી માનને મેલી (તજ દહ) મદને ઠેલી (દૂર કરી) ભક્તિવડે મસ્તક નમાવ્યું અને પાંચસે છાત્રો સહિત પ્રભુ પાસે વ્રત (ચારિત્ર) અંગીકાર કર્યું. ગૌતમ (સર્વમાં) પહેલા શિષ્ય થયા. પોતાના મોટા બંધવ ઇંદ્રભૂતિએ સંયમ લીધાની વાત સાંભળી અમિભૂતિ પ્રભુ પાસે આવ્યા. પ્રભુએ નામ લઇને ળોલાવ્યા. તેના મનમાં સંશય હતો તેનો અન્યાસ કરાવ્યો, અર્થાત્ વેદપદનો ખરો અર્થ સમજાવી સંશય ટાળ્યો એટલે તે પણ પ્રતિબોધ પામ્યા. એ પ્રમાણે અનુક્રમે અગ્યાર ગણુધર રત્નોની પ્રભુએ સ્થાપના કરી અને તે પ્રસંગે જીવનગુરૂ (પ્રભુ)એ સંયમે [પાંચ મહાવ્રતરૂપ] સહિત શ્રાવકનાં બાર વ્રતનો પણ ઉપદેશ આપ્યો. પછી ગૌતમસ્વામી નિરંતર પોતાના વિચારથીજ એ એ ઉપવાસે પારણું કરતા સતા વિચારવા લાગ્યા. ગૌતમ સ્વામીના સંયમે સકળ જગતમાં જયજયકાર કર્યો-વર્તાવ્યો.

વસ્તુ.

ઇંદ્રભૂમિ, ઇંદ્રભૂમિ, ચડિઅ બહુ માને, હુંકારોં કરિ કંપતો, સમોસરણે પહોતો તુરત, અહ સંસા સામિ સવે, ચરમનાહ ફેડે કુરંત, બોધિ બીજ સંગ્ગય મને, ગોયમ ભવહ વિરત, દિખ્ય લહ સિખ્યા સહિઅ, ગણુધર પય સંપત્ત. ૨૭

અર્થ.

ઇંદ્રભૂતિ બહુમાને ચડી હુંકારો કરતો ને કંપતો તરત સમોસરણે પહોંચ્યો. [અથ] પછી ચરમનાથ [વીરપ્રભુ] સ્વામીએ તેના સર્વ સંસા (સંશય) એકદમ ફેડી નાખ્યા, એટલે તેમના મનને વિષે

ભાષા (હાળ ચોથી)

આજ હુઓ સુવિહાણુ. આજ પચેલિમાં પુણ્ય ભરે; દીદા
 ગાયમ સામિ, જે નિચ નયણે અમિય સરે. ૨૮. (સિરિ ગાયમ
 ગણુધર; પંચસયાં મુનિ પરવરિય; ભૂમિય કરય વિહાર, ભવિયણુ
 જન પડિઓહ કરે.) સમવસરણુ મઝારિ, જે જે સંસય ઉપજેએ:
 તે તે પરઉપકાર, કારણે પુછે મુનિપવરે. ૨૯. જિહાં જિહાં દીજે
 દીખ, તિહાં તિહાં કેવળ ઉપજે એ; આપ કન્હે અણુહુંત, ગાયમ
 દીજે દાન ઠમિ ૩૦ ગુરૂ ઉપરિ ગુરૂ ભત્તિ, સામી 'ગાયમ ઉપનીય;
 એણિ છળ કેવળનાણુ, ૨ ગજ રાખે રંગ ભરે. ૩૧. જન અષ્ટાપદ
 સેલ, વંદે ચાંડિં ચક્રીસ જિણુ; આતમલખધિ વસેણુ, ચરમસરીરી
 સોય મુનિ. ૩૨. ઇય દેસણુ નિસુણેવિ, ગાયમ ગણુહર સંચલિય;
 તાપસ પત્તરસએણુ, તો મુનિ દીદા આવતો એ. ૩૩. તપસોસિય
 નિચઅંગ, અન્હ સગતિ નવિ ઉપજે એ; કિમ ચડસે દહ કાય, ગજ
 જિમ દીસે ગાજતો એ. ૩૪. ગિરૂએ એણે અભિમાન તાપસ જ્ઞં
 મને ચિંતવે એ; તો મુનિ ચડિઓ વેગ, આલં નવિ દિનકર કિરણુ.
 ૩૫. કંચણુમણિ નિષ્પન્ન દંડ કલસ ધજ વડ સહિઅ; પેખવિ
 પરમાનંદ, જિણુહર ભરતેસર વિહિઅ. ૩૬. નિચ નિચ કાય પ્રમાણુ,
 ચક્રદિસિ સંહિઅ જિણુહ જિંબ; પણુમવિ મન ઉલ્લાસ, ગાયમ
 ગણુહર તિહાં વસિઅ. ૩૭. વઠરિ સામિતો છવ, તિય કુળંભક દેવ
 તિહાં; પ્રતિબોધે પુંડરીક, કંડરીક અધ્યયન ભણી. ૩૮. વળતા
 ગાયમ સામિ, સવિ તાપસ પ્રતિબોધ કરે; લેઈ આપણે સાથે' ચાલે
 જિમ જુથાધિપતિ. ૩૯. ખીર ખાંડ ધૂત આણુ, અમિઅવૂઠ અંગુઠ
 ઠવિ, ગાયમ એકણુ પાત્ર, કરાવે પારણો સવિ, ૪૦. પંચસયાં શુભ
 ભાવિ, ઉજ્જળ ભરિયો ખીરમસિ; સાચા ગુરૂ સંચોગે, કેવળ તે
 કેવળ રૂપ હુઆ ૪૧. પંચસયાં જિણુ નાહ, સમવસરણે પ્રાકારત્રય;
 પેખવિ કેવળ નાણુ. ઉપનંદ ઉજ્જેયકરે. ૪૨. જાણે જિણુવિ પીયૂષ,

ગાજાં તી ઘણુ મેઘ જિભ; જિણવાણી નિસુણેવ, નાણી હુઆ પાંચસથે. ૪૩. ૧

વસ્તુ.

ધણે અનુક્રમે, ધણે અનુક્રમે, નાણુ સંપન્ન, પન્નરહસયપરિવરિય;
હરિઅ હરિઅ, જિણનાહ વંદમ; જણેવિ જગગુરુ વયણ, તીહનાણુ
આપાણુ નિંદમ. ચરમ જિણેસર તવ ભણે, ગોયમ દરિસ મ ખેડ;
છેલિ જઈ આપણે સહી, હોસ્થું તુલા ખેડ. ૪૪,

અર્થ.

આજ ભણું પ્રભાત થયું, આજ પસલી (ખોખા)-માં પુણ્ય
ભરે, શ્રી ગૌતમ સ્વામીને દીઠા એટલે પોતાના નેત્રમાં અમૃતનો શ્રાવ
થયો અથવા પોતાના નેત્રમાં અમૃતના સરોવર જેવા ગૌતમ સ્વામીને
દીઠા. હવે તે મુનિ. પ્રવર(મુનિમાં શ્રેષ્ઠ) ગૌતમ સ્વામી પાંચસે મુનિની
સાથે પરવયાં સતા ભૂમિપર વિહાર કરે છે અને અનેક ભવ્ય જીવોને
પ્રતિબોધ આપે છે સમવસરણમાં જે જે સંશય ઉત્પન્ન થાય છે તે
પરકિપકારને માટે ભગવંતને પુછે છે, અને જ્યાં જ્યાં(જંને)જેને દીક્ષા
આપે છે ત્યાં ત્યાં (તેને તેને) કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય છે. પોતાની
પાસે (કેવળજ્ઞાન) નહીં છતાં પણ ગૌતમ સ્વામી એ પ્રભાણે (કેવળ-
જ્ઞાનનું) દાન આપે છે. ગુરુ (વર્ધમાન સ્વામી) ઉપર ગૌતમ સ્વામીને
અત્યંત ભક્તિ ઉત્પન્ન થઈ છે અને એ મિથે કેવળજ્ઞાન પામવાના
છે, પણ હાલ તો પ્રભુ ઉપરનો રાગ રોડી રાખે છે; અથવા રંગના
ભર (સમૂહ) થી પ્રભુ ઉપર રાગ રાખી રહ્યા છે હવે અન્યદા,
અષ્ટાપદ શૈલ (પર્વત) ઉપર પોતાની લબ્ધિવડે ચડીને જે ચોવીશ
તીર્થ કરેને વાંદે તે મુનિ ચરમશરીરી હોય અર્થાત તે ભવમાંજ મોક્ષે
જનારા હોય. આ પ્રભાણેની ભગવંતની દેશના સાંભળીને ગૌતમ
ગણધર અષ્ટાપદ તરફ ચાલ્યા. (નજીક પહોંચ્યા એટલે) પંનરસે
તાપસે તેમને આવતા દીઠા. (તાપસો વિચારે છે કે) ‘ તપથી
અમારું શરીર શોષિત થઈ ગયું છે. તથાપિ અમને આ પર્વત ઉપર
પહોંચવાની(ચઢવાની) શક્તિ પ્રાપ્ત થઈ નથી, તો આ તો દૃઢ કાયા-
વાળા છે. જો તો આ ગાજતા દેખાય છે તે કેમ ચડી શકશે ?

તો ગૌતમ મુનિ સૂર્યનાં કિરણોનું આલંબન કરીને વેગે (ઉતાવળે) ચડી ગયા. ત્યાં કંચનમણિના નિષ્પન્ન થયેલા (ખનાવેલા) દંડ કળશ દ્વન્ન વિગેરે મોટા પ્રમાણુવાળા જેની ઉપર છે. એવા ભરતેશ્વરે ખનાવેલા જિનધરને જોઇ પરમ આનંદ પામ્યા. તે જિનધરમાં ચોવીશે પ્રભુના પોતપોતાની કાયા પ્રમાણુ ચારે દિશાએ સ્થાપન કરેલા (ચોવીશે) જિનબિંબને જોઇ મનના ઉલ્લાસથી પ્રમાણુ કરીને ગૌતમસ્વામી ત્યાં [રાત્રિ] રહ્યા. તે સ્થાનકે (ભાવી) વજ્રસ્વામીના જીવ તિર્યકગૃન્મક જાતિનો દેવતા આવ્યો. તેને ગૌતમસ્વામીએ પુંડરીક કંડરીકનું અધ્યયન સંભળાવીને પ્રતિબોધ પમાડ્યો, ત્યાંથી પાછા વળતાં ગૌતમસ્વામીએ બધા (૧૫૦૦) તાપસોને પ્રતિબોધ કર્યો, અને (તેમને દીક્ષા આપીને) પોતાની સાથે લઘુચિદાધિપતિની જેમ ચાલ્યા. પછી ખીર ખાંડને ધી ઓક પાત્રમાંજ વહોરી લાવી તેમાં અમૃતની વૃષ્ટિવાળો (અમૃતને વરસનારો) પોતાનો અંગુઠો રાખીને ઓક પાત્રમાં લાવેલ તે ક્ષીરાન્નથી સર્વ તાપસોને ગૌતમસ્વામીએ પારણાં કરાવ્યાં. તે વખતે પાંચસે તાપસોને તોહિન્વળ એવી ક્ષીરને મિષે શુભ ભાવ થવાથી સાચા ગુરૂના સંયોગે કવળ (ખીરનો કોળીઓ) તેજ કેવળજ્ઞાન રૂપ થયા, અર્થાત્ પાંચસે તાપાસ મુનિ તો પારણું કરતાંજ કેવળજ્ઞાન પામ્યા. પછી ખીજ પાંચસેને આગળ ચાલતાં જિનનાથનું સમવસરણુ, તેના ત્રણુ મઠ વિગેરે જોવાર્થીજ લોકાલોકમાં ઉદ્યોત કરનાર કેવળજ્ઞાન થયું. પછી જિનેશ્વરની વાણી અમૃતની જેવી અને ધન મેધની જેવી ગાજતી સાંભળીને ત્રીજ પાંચસે કેવળજ્ઞાની થયા.

એ અનુક્રમે પત્તરસે કેવળજ્ઞાની મુનિથી પરવરેલા ગૌતમ ગણધરે પ્રભુ પાસે જઈ, દ્વરિતનું હરણુ કરી, જિન નાથને વાંધા. ત્યાં જગ-ગુરૂના વચનથી તેમને કેવળજ્ઞાન થયાનું જાણ્યું, એટલે કેવળજ્ઞાન રહિત એવા પોતાના આત્માની ગૌતમસ્વામી નિંદા કરવા લાગ્યા. તે વખતે ચરમ જિનેશ્વરે કહ્યું કે હિ ગૌતમ ! તું ખેદ કરીશ નહીં; છોડે જતાં નક્કી આપણે બને તુલ્ય થઈશું, અર્થાત્ બને મોક્ષપદને પામશું.

ભાષા (ઢાળ પાંચમી.)

સામીઓએ વીર જિજ્ઞંસ, પુનિમચંદ જિમ ઉક્ષસિય; વિહરિ-ઓએ ભરહવાસંમિ, વરસ બહોત્તર સંવસીય; ઠવતો એ કણુય પહ-મેસુ, પાયકમળ સંધહિ સહિય; આવિઓએ નયણાનંદ, નયર પાવાપુતિ.

સુરમહિય. ૪૫, પેધીઓએ ગાયમસપ્રભિ, દેવસમા પ્રતિબોધ કએ; આપણા એ ત્રિશલાદેવીનંદન પહોતો પરમપએ; વળતાં એ દેવ આકાસિ, પેખવિ જાણ્યો જાણુ સમે એ, તો મુનિએ મને વિષવાદ, નાદભેદ જિમ ઉપનોએ. ૪૬. કુણુ સમેએ સામિય દેખ, આપ કન્હે હું ટાળિ-ઓએ; જાણુતો એ િહુઅણુનાહ, લોક વિવહાર ન પાલિઓએ; અતિ ભણું એ કીધલું સામિ, જાણ્યું કેવલ ભાગશે. એ; ચિંતવ્યું એ જાળક જેમ, અહવા કેડે લાગશે એ. ૪૭. હું કિમ એ વીરજિ-ણુંદ. ભગતે ભોળો ભોળવ્યો એ; આપણાએ અવિહક નેહ, નાહ ન સંપે સાચવ્યો એ; સાચો છે. એહ વીતરાગ, નેહ ન જેહને લાગિઓએ તિણુમમે એ ગાયમ ચિત્ત; રાગ વિરાગે વાળિઓએ. ૪૮. આવતું એ જે હિલટ, રહેતું રાગે સહિયું એ; કેવળુંએ નાણુ ઉપજ, ગાયમ સહેજે ઉમાહિયું એ; ત્રિભુવને એ જયજયકાર, કેવળિમદિમા સુર કરે એ; ગણુધર એ કરે વખાણુ, ભવિયણુ ભવ જિમ નિસ્તરે એ. ૪૯.

વસ્તુ.

પદમ ગણુદર પદમ ગણુદર, વરિસ પચાસ ગિહવાસે સંવસિઅ; તીમ વરિસ સંજમ વિભૂસિય, સિરિ કેવળ નાણુ, પુણુ ખાર વરસ પિહુઅણુ નમંસિઅ; રાજગહી નગરી ઠબ્યો, બાણુવય વરસાક; સામી ગાયમ ગુણુનિલો, હોસ્યે સીવપુર ઠાવ. ૫૦.

અર્થ.

શ્રી વીરજિનેંદ્ર સ્વામી પૂર્ણિમાના ચંદ્રની જેમ હિલસાયમાનપણે ભરતક્ષેત્રમાં બહોંતિર વરસ સુધી વસ્યા ને વિચર્યા. (પ્રતિ) કનકના કમળ ઉપર પગ સ્થાપન કરતા કરતા સંધે સહિત અને દેવોએ પૂજિત એવા નયણાંદ (નેત્રને આનંદ ઉત્પન્ન કરનાર) સ્વામી પાવા-પુરીએ આવ્યા. પછી ગૌતમ સ્વામીને દેવશર્મા બ્રાહ્મણને પ્રતિબોધ કરવા માટે મોકલ્યા. અને આપણા ત્રિશલા રાણીના પુત્ર પ્રભુ પરમપદે (મોક્ષે) પહોંચ્યા. ગૌતમ સ્વામીએ દેવશર્માને પ્રતિબોધીને પાછા વળતાં દેવતાઓને આકાશમા જોધને જે વખતે એ વાત જાણી ને વખતે તે મુનિના મનમાં જેમ નાદ ભેદથી (રંગનો ભંગ થવાથી) વિષ્ણુવાદ ચાય તેમ અત્યંત વિષ્ણુવાદ ઉત્પન્ન થયો. (ગૌતમસ્વામી વિચરેછે કે) - જાણી બુજીને કયા સમયે (કેવે વખતે) મને પોતાની પાસેથી ટાળ્યો - દૂર ક્યો એત્રિભુવનનાથે લોકવ્યવહાર જાણનાં છતાં પણ પાળ્યો નહીં.

પણ પાલ્યો નહીં. પણ હે સ્વામી ! બહુ સાફ કર્યું ! તમે જાણ્યું કે (જો અંતસમયે તેને મારી પાસે રાખીશ તો) એ કેવળગાન મારી પાસે માગશે, અથવા એમ ચિંતવ્યું જણાય છે કે બાલકની જેમ કેડે લાગશે (કે મને સાથે લઈ જાઓ). પણ હું ભોળો, એ વીર જિતેન્દ્રની ભક્તિમાં ભોળાવાઈ કેમ ગયો ? આપણો અવિહૃડ (નિવિહ ર્નેહ) તે હે નાથ ! તમે સંધે કરીને સાચવ્યો નહીં. પણ સાચું ! સાચું ! એ તો વીતરાગ ! જેને એક લાગ માત્ર પણ ર્નેહ (રાગ)

છેજ નહીં (હતાજ નહીં) માટે મેં ભૂલ ખાધી ! આ પ્રમાણે (વચ્ચારીને તે સમયે ગાતમસ્વામીએ પોતાનું ચિત્ત જે રાગવાળું હતું તે તે વિરોગમાં વાળી દીધું- તેથી ઉલટભર આવતાં છતાં જે રાગે કરીને પકડાયેલું (દૂર ને દૂર) રહેતું હતું તે (રાગ દૂર થવાથી) કેવળગાન ગાતમસ્વામીએ સહેજે ઉપાર્જન કર્યું અર્થાત્ તેમને કેવળગાન ઉત્પન્ન થયું. તે વખતે ત્રણ ભુવનમાં જયજયકાર થયો, દેવતાઓએ કેવળીનો મહિમા કર્યો અને ગાતમ ગણધરે વ્યાખ્યાન કર્યું (દિશના દીધી) કે જેથી ભવ્યજીવો ભવ (સંસાર)થી નિસ્તરે-સંસારનો પાર પામે.

પ્રથમ ગણધર પચાસ વરસ ગૃહવાસે વસ્યા, ત્રીશ વરસ સંયમથી વિભૂષિત રહ્યો; શ્રી કેવળ ગાન બાર વરસ રહ્યું, ત્રણ ભુવને નમસ્કાર કર્યો, પ્રાંતે બાણ વરસનું આયુષ્ય પૂર્ણ કરીને રાજગ્રહીમાં નગરીમાં સ્થાપિત થયા. અર્થાત્ ગુણવાન ગાતમસ્વામી રાજગ્રહીમાં શિવપુર સ્થાનને પામ્યા (મોક્ષે ગયા).

ભાષા (ઢાળ છઠ્ઠી.)

જિમ સહકારે ક્રોધલ ટહુકે, જિમ કુસુમહવને પરિભળ બહેકે,
જિમ ચંદન સોગંધનિધિ; જિમ ગંગાજળ લહેરે લહેકે, જિમ
કણુચાચળ તેજે ઝળકે, તિમ ગોયમ સોભાગનિધિ. ૫૧. જિમ માન-
સસર નિવસે હંસા, જિમ સુરવરશિરે કણુચવતંસા, જિમ મહુચર
રાજીવ વને; જિમ રચણુચર રચણે વિલસે, જિમ અંબર તારાગણુ
વિકસે, તિમ ગોયમ ગુણુ કેલિરવનિ. ૫૨. પુનિમ દિન(નિશિ) જિમ
સસિહર સોહે, સુરતર જિમ જગ મોહે, પૂરવ દિસિ જિમ સહસકરો;
પચાનને જિમગિરિવર રાજે, નરવર્ધ ધરે જિમ મયગત ગાજે, તિમ
જિનસાસન મુનિપૂવરો, ૫૩. જિમ સુરતરવર સોહે સાખા, જિમ કિતમ
મુખે મધુરી ભાષા, જિમ વન કેતકી મહમહે એ; જિમ ભૂમિપતિ
ભૂય બળ ચમકે, જિમ જિણુમંદિર ઘટા રણુકે, ગોયમ લખ્યે ગહગહે

એ. ૫૪. ચિંતામણિ કરે ચટિયું આજ, સુરતર સારે વંછિત કાજ,
કામકુલ સો વસિ હુઓ એ; કામગવી પૂરે મન કામો, અછ મહા
ઈસિધિ આવે ધામી સામી ગાયમ અણસર એ. ૫૫. પ્રણવાક્ષર પહેલો
પભણીને, માયા બીજ અવણ નિસુણીને; શ્રીમુખે (શ્રીમતિ) શોભા
સંભવે એ; દેવહ ધુરિ અરિહંત નમીને, વિનય પહુ ઉવજાય થુણીને,
ધણે મંત્રે ગાયમ નમો એ. ૫૬. પર પરપરવસતા કાંઈ કરીને, દેશ
દેશાન્તર કાંઈ ભમીને, કવણ કાળે આયાસ કરો; પ્રહ હી ગાયમ
સમરી ને, કાજ સવ તતખિણુ તે સીજે, નવનિધિ વિલસે તાસ ધરે
૫૭ ચક્રદસે (ચક્રદસય) આરોત્તર વરશે, ગાયમ ગણધર કેવળ દી-
વસં?) ખંભ નયર પ્રભુ પાસ પસાયે, કીયો કવિત ઉપગાર પરા;
આદિહી મંગળ એહ ભણીને, પરવ મહોત્સવ પહિલો દીને, રિદ્ધિ
વૃદ્ધિ કલ્યાણ કરો. ૫૮.

ધન માતા જેણે ઉચ્ચરે ધરીયા, ધન પિતા જિણે કુળે અવ-
તરિયા, ધન સહગુરુ જિણે દીખિયા એ; વિનયવંત વિદ્યાભંડાર,
જસુ ગુણ પુહવી ન લભે પાર, રિદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણ કરો (૫૯
જિમ શાખા વિસ્તરો એ. ૨) ૫૯.

અર્થ.

જેમ આંખા ઉપર કોયલ ટહુકારા કરે, જેમ પુષ્પના વનમાં
સુગંધ બહેક્યા કરે, જેમ ચંદન સુગંધનું નિધાન છે, જેમ ગંગાનું
જળ લહેરો વડે લહકી રહ્યું છે, જેમ કનકાચળ (મેરુ) તેજવડે
જળકી રહ્યો છે, તેમ ગોતમ સ્વામી સૌભાગ્યના ભંડાર છે. જેમ
માનસ સરોવર ઉપર હંસો રહે છે, જેમ ધંદ્રના મસ્તક પર કનકના
અવતંસો (મુગટો) હોય છે, જેમ વનમાં મધુકર (ભમરા) ની
ઐશિઓ હોય છે, જેમ રતનાકર રત્નોથી વિલસાયમાન (અલંકૃત)
છે, જેમ આદ્યશમાં તારાઓનો સમૂહ વિકસાયમાન હોય છે, તેમ
ગોતમ સ્વામી ગુણોની કીડા કરવાની ભૂમિ (કેળિવન) સમાન
છે. પૂર્ણિમાની રાત્રિએ જેમ ચંદ્રમા શોભે છે, કલ્પવૃક્ષના મહિમાથી
જેમ જગત બધું મોહ પામે છે, પૂર્વદિશાએ જેમ સૂર્ય પ્રકાશે છે,
પંચાનન (સિંહ) વડે જેમ મોટો પર્વત શોભે છે, નરપતિ (રાજા)

૧ આ ગાથામાં બીજ પદને બદલે આ પદ છપાયેલ છે.

૨ છેલ્લા પદને બદલે આ પદ છપાયેલ છે, ને આ ગાથા એક
પ્રતમાં નથી.

ના ઘરે જેમ હાથી ગાળ્યા કરે કરે છે, તેમ આ મુનિ પ્રવર (મુનિ શ્રેષ્ઠ-ગૌતમસ્વામી) થી જિનશાસન શોભી રહ્યું છે. જેમ કલ્પવૃક્ષની શાખાઓ શોભાયમાન હોય છે, જેમ ઉત્તમ પુરુષના મુખમાં મધુર ભાષા હોય છે, જેમ વનમાં કેતકી પુષ્પ મહમહાટ કરે છે, જેમ રાજન પોતાની ભુગ્નના બળથી ચમક્યા કરે છે, જેમ જિનમંદીરમાં ઘંટ રણકારા કર્યા કરે છે, તેમ ગૌતમ સ્વામી અનેક લબ્ધિઓ વડે ગહગહ્યા કરે છે. આજે (ગૌતમ સ્વામીને દીઠા એટલે એમ સમજવું કે) ચિંતામણિ રત્ન હાથમાં આવ્યું, સુરતર (કલ્પવૃક્ષ) સર્વ વાંછિત પૂરવા લાગ્યું, કામકુંભ પણ વશ થયો, કામધેનુ મનકામના પૂર્ણ કરવા તૈયાર થઇ, આઠ મહા સિદ્ધિઓ (અણિમા લક્ષ્મિભાદિક) ઘરે ચાલી આવી, માટે હવે હે બચ્ચો ! તમે ગૌતમ સ્વામીને અનુસરો. (તેમણે બતાવેલા માર્ગે ચાલો.)

(ગૌતમ સ્વામીને નમસ્કાર કરતાં) પ્રથમ પ્રણવ અક્ષર (ઝોંકાર) બોલવો, પછી માયા બીજ (ફિંદાર) સાંમળવું (બોલવું), ત્યાર પછી શ્રીવડે શોભા કરવી, પ્રારંભમાં દેવ જે અરિહંત તેને નમવું, પછી વિનય પૂર્વક ઉપાધ્યાયને સ્તવવા, આત્મ મંત્ર વડે ગૌતમ સ્વામીને નમસ્કાર કરવો. (ઐં ફિં શ્રી અરિહંત ઉપાધ્યાય ગૌતમાય નમઃ)

હવે કહે છે કે તમે પર એવું પરવશપણું શા માટે અંગીકાર કરો છો ? દેશદેશાન્તર શા માટે ભ્રમો છો ? શા માટે બીજને પ્રયાસ કરો છો ? માત્રે પ્રભાતમાં ઉઠીને ગૌતમ સ્વામીને સમરો, જેથી સર્વ કાર્ય તત્કાળ સિદ્ધ થાય અને તેના (તમારા) ઘરમાં નવનિધાન વિલાસ કરે. (આવીને વસે). જૈન દેશી આરના વર્ષે (ગૌતમ સ્વામી કેવળજ્ઞાન પામ્યા તે દિવસે-આસો વદિ ૦)) સે) ખંભાત નગરમાં પાર્શ્વપ્રભુને પસાયે આ ઉપકાર કરવાવાળું કવિત બનાવ્યું છે. (વર્ષ, માસ, દિવસાદિકની) આદ્યમાં માંગણિક તરિકે આ કવિતજ બોલવું, પર્વના મહોત્સવમાં પણ આ કવિતને અગ્રસ્થાન આપવું; કારણ કે આ રાસ ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ ને કસ્યાણુ કરવાવાળો છે,

જે માતાએ આ (ગૌતમ સ્વામી) ને ઉદરમાં ધારણ કર્યા તેને ધન્ય છે, જેના કુળમાં એ અવતર્યા તે પિતાને ધન્ય છે, જે

સહશુરએ તેને દીક્ષા આપી તેને પણ ધન્ય છે, વિનયવંત, વિદ્યાના ભંડાર અને જેના ગુણોનો પૃથ્વીમાં પાર ન આવ એવા ગૌતમ સ્વામી તમને ઋદ્ધિશક્તિને કલ્યાણના કરનાર થાઓ. અથવા તેમની શાખા (શિષ્ય પરંપરા) વડની શાખાઓની જેમ વિસ્તાર પામો.

જેન પ્રબોધમાં વધારે ગાથાઓ છપાયેલ છે તે

નીચે પ્રમાણે—

ગૌતમસ્વામીનો રાસ ભણીને, ચક્રવિહ સંઘ રલિયાયત કીને, સયળ સંઘ આણુંદ કરો; કુંકુમ ચંદન છડો દેવરાવો, માણેક મોતી ના ચોક પુરાવો, રચણ સિંહાસણુ બેસણું એ. ૬૦. તિહાં બેસી ગુરૂ દેશના દેશે, ભવિક જીવનાં કાળ સરેસે, ઉદયવંત (વિજય ભદ્ર) મુનિ એમ ભણે એ; ગૌતમ સ્વામી તણો એ રાસ, ભણતાં સુણતાં લોલવિલાસ, સાસય સુખ નિધિ સંપન્ને એ. ૬૧. એહ રાસ જે ભણે ભણાવે, વર મયગળ લક્ષ્મી ધર આવે, મન વંછિત આશા ઝળે એ- ૬૨.^૧

અર્થ.

પ્રતિ.

આ ગૌતમ સ્વામીનો રાસ ભણીએ (ગણીએ) ચતુર્વિધ સંઘને આનંદ ઉત્પન્ન કરાવીએ, સકળ સંઘ આણુંદ પામો. (ભો ભવ્ય જીવો !) તમે કેશર ને ચંદનનો જમીન ઉપર છંટકાવ કરાવો (શ્રેષ્ઠ કરાવો) અને માણેકને મોતીના ચોક (સ્વસ્તિક વિગેરે) પુરાવો. તેનાપર રત્નજડિત સિંહાસન મંડાવો; તે સિંહાસનપર બેસીને ગૌતમ સ્વામી (ગુરૂ) દેશના દેશે, તે સાંભળવાથી અનેક ભવ્ય જીવોનાં કાર્ય સરશે. ઉદયવંત મુનિ^૨ (આરાસના કર્તા) એમ કહે છે કે આ ગૌતમસ્વામીનો રાસ ભણતાં સાંભળતાં પ્રાણી આ ભવમાં ભોગવિલાસ પામે અને પરભવે તેને શાશ્વત સુખનિધાન (મોક્ષ) સંપ્રાપ્ત થાય. આ રાસ જે ભણે ને ભણાવે તેના ધરમાં ઔષ્ઠ હાથીઓની લક્ષ્મી પ્રાપ્ત થાય અને તેના મનવાંછિત આશા સર્વ શબ્દભૂત થાય.

શ્રી ગૌતમસ્વામીનો રાસ અર્થ સહિત સંપૂર્ણ.

૧ છેલ્લી ગાથામાં ત્રણજ પદ છે, એટલે અરંધી ગાથા છે. ત્રીજી ચોથી ઢાળની ગાથાઓની સંખ્યામાં ભંદ હોવાને લીધે જનપ્રબોધમાં કુલ ૪૯ ગાથાઓનો અંક છે.

૨ કોઈ પ્રતિમાં વિજયભદ્ર એવું નામ છે, પરંતુ તે નામ ચણુ એમનું જ છે.

બહાર ખબર.

અમારી આ સભા તરફથી સાથે સાથે ઉપયોગ પુસ્તકો બહાર પાડવાનો પ્રબંધ કાર્યવાહી છે. તેના પરિણામે આ પુસ્તક બહાર પડેલું છે બીજા કેટલાક પુસ્તકોનું પ્રેમ કોપીઓ તૈયાર છે. અને થાય છે એ સહમતીથી નય મહાશયેને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે આપ આ સભા તરફથી કંઈ પણ કામ કરવા હચકતા હોતો પા વ્યવહાર સેક્રેટરીના નામે કરવો.

બહાર ખબર.

અમેઓ હમણાં જ ચંદુલાલ સુખલાલ એન્ડ કંપની નામથી તમામ ભતના પુસ્તકો છાપવાના કામકોમી એ હુકમ મેળવી છે. સાથે તમામ ભતના બેન પુસ્તકો પ અમારે ત્યાંથી મલશે.

મહાવાનુ કેશવ.

આસ્તર ઉમેદવાર શામલ

મ. પાંચજીવાળા — અમદાવાદ

